

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 285

ДИВКА

**Најлепша остварења са XVII конкурса
за најкраћу кратку причу**

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2018

ПРЕДГОВОР

Међу причама пристиглим на XVII конкурс за најкраћу кратку причу, који је организовала издавачка кућа „Алма”, Дејана Јовановић, Алма Оташевић и Ђорђе Оташевић изабрали су, по њима, три најбоље приче. Приче послате електронском поштом или потписане приче нису биле у конкуренцији за награде, али су, уколико су својим квалитетом то заслуживале, уврштене у овај зборник.

I награда: Јасмина Малешевић: „Дивка“

II награда: Зоран Додеровић: „Наочаре“

III награда: Смиља Арсић: „Хлеб насушни“

НОВО ПРОЛЕЋЕ

„Јел’ идеш?”

„Идем!”

„Нека, нека, само иди, добро је ићи, ваља се кретати, добро је за здравље и уопште.”

„Дуго ходамо, ал’ добро, кад већ кажеш да је здраво, нек ти буде, де.”

„Боле ли те ноге?”

„Јок.”

„Ћутиш, идеш ли? Некако си се умирио, можеш ли издржати? Јеси ли ожеднио, можда те нешто мучи?”

„Ма јок, добро је ово, кад ти кажеш?”

„Идеш ли?”

„Идем, идем.”

„А, видиш ли ишта?”

„Не видим ништа, мркли је мрак.”

„Нека, само ти иди, видећеш.”

„Хеј, шта је ово, какво је ово чудо, лепота права?”

„Пролеће. Свануло ново пролеће, а ми на обали наше реке.”

„Ааа, то смо ми изашли из фирме, аха. Па кад изађо-смо богати?”

„Пре пет година.”

НЕВЕСИЊСКА ПРЕЗИМЕНА

У Невесињу највише има презимена животињског поријекла: Говедарица, Телетина, Телебак, Кравић, Кулаш, Жежић, Шиљеговић, Буха, Ороз, Кокот, итд.

Но, има презимена подесних и за дипломатију, политику, звучних имена и презимена, као Будалић, Лажетић, Лабало, Продановић и том слично.

За предсједника општине једногласно смо изабрали Будалића, а за секретара општине Лажетића. Сарадњу са федерацијом, нијесмо имали подеснијег од Лабала. Јавни ред и мир успјешно нам одржавају Мутиловић, Реметић и Паликућа. Преговоре са сусједима, повјерили смо Продановићу. У одбрани и заштити народа ради Кукавица. За командира станице поставили смо првог човјека – Батинића. Општински благајник је увијек незамјењив Мањак, а у пореској управи Гушић. Средство за солидарност нам води Јамина. Главни хирурзи у болници су Буцовић и Паровић. За директора одмаралишта, ко ће боље од Црногорца. Матичар је прави намјенски човјек – Судар, а у водоводу – Суша. У управи путева, успјешно исправља кривине Окука. За оне који ведре и облаче, незамјењива су два човјека – Пророковић и Гатало. У погребном увијек тачан – Спремо. Спортски судија Пиштало, а на бироу за запошљавање највише успјеха имају Дангубић и Чамо.

ПРЕСУДА

У препуној судници судило се шестомесечној беби. Суђење је кратко трајало јер је све присутне, а нарочито судију, нервирало бебино млатарање рукама и ногама, као и њен поврмени плач. Поротници су једногласно донели одлуку. Крива је.

Као олакшавајућу околност узета је у обзир чињеница да је преступник само шест месеци живео у породичном окружењу па је на тај начин смањен негативан утицај родитеља на формирање ставова. Ипак, пресудом суда, шестомесечни преступник је осуђен најстрожом казном. На живот који је пред њим.

МИРИС РАЈСКЕ ДУШЕ

У вечерњим сатима осмог фебруара ове 2018. године Господње, у нашем породичном стану, читајући књигу Светог старца Пајсија светогорца, осетио сам јаке наносе мириса, сличног светогорском тамјану. Моја супруга Катарина спремала је вечеру, док је наш син Немања учио, сећам се – историју. Мислио сам да је то мирис од јутрошњег кађења стана црквеним тамјаном. Међутим, ти наноси су били све јачи и јачи, као да нас неко запљусне великом количином манастирског мира.

Одједном, моја супруга узвикну: „Да ли ви осећате овај прелепи мирис? Одакле он долази?“

„Осећам и ја већ трећи пут“ – рече Немања.

Изађосмо заједно у ходник. Ништа се није осећало. На тераси такође ништа. Нас троје као по договору окрену смо се ка кандилу и икони светог Нектарија Егинског крај које стоји крст и бројаница коју ми је старац архимандрит Нектарије Виталис поклонио, а поред њих фотографија старчева који се тог јутра упокојио у свом манастиру у Камаризи.

Само смо у глас узвикнули: „Наш Старац!“

Ово се понављало и сутрадан када је старац Нектарије сахрањиван и никада више.

Мирис је лепши од мирисног мира и тамјана.

Један духовник ми рече: „Оче, старац Нектарије вас је посетио, то је знамење. То душа његова на Рај мирише“.

ВИСЕЋИ ВРТОВИ ЧУБУРСКИ

Висећи вртови чубурски – јунски, бестежински! Слатко поју лепе процветале, жаре се светлосни багремови, јасенске цвасти пропламсавају! Мирисни пожари жутила прашничких! Жут сам од врелих пудера поленских – вејућих, лебдећих и треперећих!

Чубура гори у ноћи – од мириса девојачких: девојке-брезе, девојке-јасике, девојке-врбе, у горућим хаљинама од шећера прозирног пролећа, предразмирисане на будућу шафранску женскост, ходеће малине младе, смокве тек бубреће, слађе од меда у саћу, над топлим асфалтом, под уличним светилкама око којих зујаво вртложе се ноћне бубице и метафоре...

Мирисно пламсају дрвореди дуж Шуматовачке, Церске, Тимочке... Ноћно миришу косе девојачке, млечни вртови, надлактице од млеча, крушкасте дојке, хлебни кукови, пупкови сладосни, бутине знојаве, кајсије колена, стопала латичаста, мирише све ботичелијевски – у ендорфинским пухорима, преливено млеком месечине, топлим сластима ранолетње красоте.

Чубура јунске ноћи, сва преображена, врт је висећи, трансцендентална ведута, еросна фреска светлуцава над брзотечним водама смртности: горким, мрачним и неповратним.

ХЛЕБ НАСУШНИ

– Хало! Добар дан, зовем се Аница и имам за вас једно наградно питање...

– Е, баш лепо што си се јавила, али морам те отерати у пичку материну!

А шеф понавља: „Псовке и увреде не примајте лично!“

Звони мобилни: „Мама, сад су јавили, умрла тета Олгица...“

Гласови тринаест жена у кол центру расплињују се, поглед замућен сузама, хиљаде стрела боду грло. Олгица – хрома на једну ногу, свакодневно у шетњу вукла тешко покретног мужа инвалида.

Клик – ново укључење! – Добар дан, зовем се Аница...

– Ма, Анице, гони се у три пичке материне!

Сузе и даље навиру а кроз њих, још свежа рана – отац! Згрчен у кревету у самртном ропцу виче: „Зоорааа-неее!“ – док му клостридија разједа цео дигестивни тракт све до усне дупље из које, док призива сина, капљице исписују црвену линију према бради... Клостридија – плод нечијег немара. А врана врени очи не вади, па снаја, лекар, спалила све болничке извештаје – да не би кћерка кривца тужила.

Кроз гласне жице притиснуте надувеном штитастом жлездом, хлеб насушни кричи:

– Добар дан! Моје поштовање, зовем се Аница...

ОН

Зашто је то рекао? „Нећу да те чујем!“, ни да ме види не жели. Тата ме не воли! Не жели да постојим! Ни ја њега не волим од сад. Волим само маму. Кад бисмо само нас две живееле негде далеко. Да! Сећам се! Тако размишљала затворена у соби, грчећи се у страху и јецајући покушавала да дођем до даха. Није поштено! Зашто? Не схватам! Зашто ме туче и зашто ме не воли? Нисам ја оборила чашу! Мачка је! Никад неће да ме саслуша! Никад ми не да да објасним! Опет батине! Не могу више... Али ипак сам то прихватила! Тог дана — тачно се сећам — тог дана сам у оној просутој кафи угушила у себи сву љубав коју осмогодишња девојчица може осећати према неком ко је велики и тако страшан и тако... Остала сам закључана у тој соби цео дан. Остала сам — заправо — дуже, много дуже. Чак и сада док седим поред тебе умирући од страха да ти се обратим, ја лежим на поду своје собе и ридам и прихватам терет превелик за моје године, а који сам одлучила да ћу убудуће носити са собом — терет који је био заклето ћутање. Али где је сада мој глас?

ЈЕДИНА ШАНСА

Он нам мрве дијели. Каткад их смочи да се облизујемо. А њега кад сретнеш, на stomачини му препознаш и свој дио. Погледаш уза се, низа се, па цикнеш на себе:

– Е, мој Црњо, да западнеш у гужву, разлијели би те на ципелама. Нека. То ти је једина шанса да одеш одавде.

ЗАТВОРЕНИЦИ

Мислили су да ће сви њихови проблеми ишчезнути у пјени валова које је стварао бродски мотор. Један излет, један савршен дан сакрити ће сметлиште накупљених фрустрација и можда ће кренути изнова. Скривена плажица је била слободна и одлучили су провести дан баш на њој како би побјегли од звијери негативних емоција која их је прогањала.

Шум валова није испирао јеку прошлости. Зрикавци су само прикривено надглашавали мисли и фрустрације које су се годинама таложиле. Она је сједила у хладу бора који је наткривао то посебно мјесто, а он је своје мисли тјерао ватром која је пуцкетала испод метала. Појели савршено испечену рибу. То је све што су заједно направили. Он је очистио роштиљ, а она се ухватила читања књиге.

Поглед јој је застао на маленој биљчици капара која вене у стијени. Питала се зашто вене када је то биљка којој је довољно три зрна земље и камен како би расла и давала плод. Он је размишљао зашто је јутрос ишао купити рибе када су их могли сами уловити.

Она се осјећала заточено на тој плажи, на том отоку, с њим. Он више није имао снаге за расправе па је прихватио стање заточеништва с њом. Некада су се јако вољели.

ВАРКА

Периферни вид ми каже да ме гледа кришом.

Мозак не може да верује.

Нос осећа мирис сваке поре на његовом лицу и потиљку.

Усне девојке лево од мог стола су јарко црвене.

У угловима усана примећујем остатке кафе. Тиха је док прича.

У тренутку док конобар прилази да испразни пепељару, крајичком ока видим га како устаје.

Срце ми куца као лудо и кад окренем главу, видећу га последњи пут како прилази девојци.

Срце прави добродошлицу за сујету и бол.

Устајем посрамљено и одлазим.

Убедићу себе да сам то сањала.

Периферни нервни систем одобрава све.

Већ сутра ће све бити варка.

АПСУРД, ЖИВОТ И СМРТ

Апсурд и живот срели су се случајно. Апсурд запрепашћено препозна делимично свој облик на животу и на то му указа. Живот поче да мења облике показујући апсурду да је маштовитији од њега. Али апсурд одједном рече – све облике животе мењаш, али једини облик који ти не знаш, а ја га понекад имам, погоди који је?

Живот поче да нагађа који би то облик могао бити, али није погодио. Затим испред њих бану смрт и потапша апсурд по рамену говорећи – Ја сам тај облик који живот не зна, јер није довољно маштовит да би га знао.

И смрт на крају викну – Живела уметност.

ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНАЦ

Откако су се поређали сви часни људи, на све државничке и јавне функције и откако су сви били оцрњени и изрезиљени – као и они нечасни – колико су били тешки, није остао ни један кандидат за Председника Републике, иако су тражили данима, по целој држави, а и ван ње. Једноставно, кандидата није било, зато што сви су већ били искомпромитовани, морално осуђивани и малограђански извиждани и нису одговарали постављеним критеријима.

– Да кандидујемо неко дете из дечјег вртића, они су најчаснији и најневинији! – повикао је неко.

– А не, то никако, свет ће нам се смејати! – одговорили су најозбиљнији.

– Па како онда да нађемо часног, неомпромитованог и неокаљаног кандидата? – питали су се сви.

– Требало би да тражимо по најзабаченијим местима земље, тамо где до сада нисмо тражили! – саветовали су неки.

Тражили су, тражили су – рекао сам, данима. И само што су били изгубили сваку наду да ће наћи одговарајућег кандидата, неко је повикао:

– Пронашао сам, пронашао сам!

– Шта си пронашао? – у један глас су га питали сви, тражитељи.

– Па, часног кандидата за Председника! – рекао је проналазач.

– А ко је то?

– Један старац који живи са својим козама горе у планини.

– А не, то никако! Он не може да буде кандидат за председника! – повикао је један силан глас.

– Зашто? – изненађени, сви су питали.

- Зато што је неморалан.
- А шта је учинио?
- Сисао је сисе!
- Чије?
- Козине, у једној љутој зими, када је остао без хране и ватре.
- Е, па на здравље.
- За сисање?
- Не, него за то што смо остали без Председника.

ЗАКЉУЧАЈ

– Закључај врата.

– Зашто, кога очекујеш?

Увек исто њено тражење и увек његово питање и одговор: – Ко нама шта може у окриљу наше блискости, топлине и емотивне ушушканости!? Кревет, постељина, омиљено јастуче, покривач, пригушено светло из угла собе, украсне драперије... Племена нису имала браве, кључеве. Ни врата. Нико их није поткрадао, нити угрожавао. Достигнућа цивилизације су у кључевима, вратима, зидовима, бравама. Њима обезбеђују престижну сигурност. Опасани бедемима, троструким оклопним челичним кавезима – успешни. Због гомиле материјалне скаламерије у њу заробљени.

– Државе благостања не чува екскалибур већ отвореност.

– Остави врата отворена, нека се све чује, сваки шум, смех, свака реч. – Слободно! Замолни или заповедни начин трагања за хармонијом са свим звуцима велике зграде и свим зградама великог града, са планетарним жагором? Кључаоница има отвор, а чува привид приватности. – Све поруке које си данас послала, свачији мејлови су архивирани и биће објављени када буде требало. Видео камере испратиле су, данас, сваки корак. И сутра, надзираће сваки трен и дашак живота. Апсурдно је тражити место за интиму. Она је само у страховима од откривања. – Ипак, може ли се затајити, између зидова са ушима и врата са очима, копкало ју је?

ЈУТРО НА МОРУ

Дан се колебао између последњег августовског и првог септембарског дан. Зрак Сунца двоумио хоће ли са спуштене ролетне склизнути на руб јастука и траг образа.

Ја између жеље да уроним у слани талас или останем лењо се протежући у топлим чаршафима.

Једино се стари камени пут између столетних маслина није колебао. Одолевао је добима, данима, времену и бележио сваки корак.

...Одох у море. Сунчан је дан. А и постељину треба опрати.

„ОНЕ РЕЧИ“

Кроз решетке прозора чекаонице видео се делић староставног Београда: оронула висока кућа, дотрајали јефтин веш на тераси, један бордо „отоман у којем певају федери“, што би рекао Едуард Сам, пластичне флаше и једна жута мачка. Жена је ставила на жицу још једну јастучницу браон боје. Неспретно је оборила празну боцу. Мачка се тргла и подвукла под отоман.

Боже, сад сам ја на реду! Кад би тај човек знао да скоро двадесет година држи мој живот у својим рукама. Не видим га. Не чујем, а опет свеprisутан је у мојим најтежим тренуцима. Питаћу га... да бар једном... разговарамо необавезно о... или, можда, ћутимо, ван тих институционалних зидова.

Из чекаонице убрзо прелазим у другу просторију. Ваздух титра од тешке спарине. Веш је одавно сув. Неко чудно стезање у грудима. А онда... сручиле су се однекуда неке речи и добовале по столу неуједначеним ритмом. То нису биле оне... „оне речи“ које две деценије слушах у себи, а немају ни облик, ни боју, ни тон.

Доктор је постављао питања. Ваљда сам уредно и учтиво одговарала као да је пред нама стајао дневник и само се чекала оцена. Дуже од једног сата трајало је саветовање и контролни преглед. И? И једно Ништа!

Опет сам отћутала и ништа од онога нисам рекла. Иашла, а да се нисам ни... Боље да сам изашла кроз решетке прозора у чекаоници. Храбрије је и да сам и полетела као Икар Губелкијан, спржених крила или као Симон Чудотворац треснула са неба о земљу. Све би се гласније чуло, него моја тишина. Узбудљивије би било и да сам као Дон Кихот пала са свог Росинанта и силно се угрувала, не-

го што сам отишла тако равнодушно, без „оних“ речи као да је реч о обичном сусрету.

Зар ће увек бити неких затвора, заклона, застора, решетака, ланаца и катанаца?

Може ли се о истинској љубави мало другачије?

БОЈА ОЧИЈУ

Господ је на почетку стварања свима нама дао различиту боју очију: плаву, зелену, жуту, смеђу, црну... – да кад се у њих дубоко загледамо, у огледалу препознамо сопствени пут и судбину... Свака боја очију своју коб у себи носи... Једна од највећих је мудрости у животу знати: кад је дошло то право време да се дубоко загледамо у сопствене очи... А оне понекад мењају боју како време пролази... Волео бих знати то време и која је боја мојих очију. Која је боја твојих очију – знаш ли? Видиш ли? Не знаш, ал' видиш – добро је! Значи: још си жив. Има наде да урониш у боју коју твоје очи крију и од тебе...

Имај вере у себе! Пут којим кроз овај живот ходиш само је твој...

Господњег лета 7522. од постанка Света

ПРВИ ПУТ ПИШЕМ ПРИЧУ НА МОБИТЕЛУ

Први пут пишем причу на мобителу. И необично је. Управо је то џепно издање. И као што једва проналазимо ширину ударца о поједина слова, тако ни садржај мога новог, џепног дјела не може имати изглед Толстојевог „Рата и мира“ или Андрићеве „Ђуприје“.

Прије ће ме количина текста подсјећати на Езопове басне или, пак, на моје најкраће кратке приче.

А управо такви су ту и ликови. Површни, једноставни, право џепно издање. Скоро да их и нема! Ситни су и кратки таман да могу у шаку стати.

Данас и не може другачије бити! Неминовност. Резултат муњевите информатичке револуције.

Све је, све је данас у виду џепног издања. Нека то буде и ова најкраћа кратка прича.

PS: Да је само дужа ред-два, нико не би имао ни времена ни стрпљења да је прочита. Овако још и постоји нека шанса!

СТИД

Необјашњива повученост, помешана страхом и несигурношћу... Као оловна кугла везана за ногу неког заробљеника, ограничава нашу слободу, спутава наше мисли, оставља жеље и неизговорене речи да труну у мраку... Погнуте главе, предајемо јој се у жељи да нас спаси казне која се зове живот...

У БУНИЛУ

Трепере сазвежђа по небу иако је дан, у бунилу видим велику одају. Однекуда ми је знана, али није то моја соба. У овом простору нисам био, а опет, када се појави нова ствар, већ ми је знана, али није онаква какву сам већ виђао. Видим белину зида и на њему сат. То је наш сат, помислим, исти је као наш и стакло му је напрсло на истом месту. А онда схватим да није наш, наш нема клатно. Тишину јутра ремети хармонични звук сата у који са моје леве стране гледа дете. Дете пуже ка столици испод сата, пење се на њу и, ево, већ клечи на малим коленима. Држи се за наслон, покушава да дохвати клатно које у једноличном ритму иде лево десно. Дете пружа ручице, пропиње се на прстиће, покушава додирнути клатно. Хтео бих да викнем, али не могу. Хоћу да спречим дете, да не додирне клатно. Хвата ме паника, ако такне сјајну њихалицу, тај замајац живота, сат ће стати и све ће стати. И живот ће стати. Из небеске плавине нас гледа анђео и нешто тихо говори, што не чујем и не разумем. Дете као да га је чуло, спушта ручице, полако силази са столице и стаје на под. Са осмехом пролази поред мене, а ја седим у некаквом ружичњаку и кроз широм отворен прозор видим зид на коме виси сат. Шеталица равномерно иде лево десно, одбројава вечност. Лагано отварам очи и прва мисао би: Жив сам...

ЋАВО III – КРАЈ

Више није могла да издржи. Последња искуства су је научила да му никада неће побећи, да ће је Он увек пре или касније пронаћи и поново ће проживљавати своје најгоре тренутке, изнова и изнова... Не, овај пут мора бити готово по било коју цену... Шака лекова за смирење, позамашан гутљај шардонеа а затим волан у руке и чекање неизбежног... Возила је рели пустим, споредним, улицама града чекајући да се све заврши, и да се оконча њена вечна патња...

„Пацијенткиња примљена у стању коме, отворени преломи обе ноге и прелом руке... Стање критично... Саобраћајна несрећа... Стиже још једно возило... Мајка и дете...” – викао је болничар по уласку у болницу.

Соња је сањала смрт по ко зна који пут, али нешто је ипак било другачије, овај пут смрт је деловала потпуно стварно, потпуно мирно... Деловало је као остварење сна а не сан.

„Срце је стало, престаните са оживљавањем, пацијенткиња је преминула у 04: 35“ – рекао је доктор.

Потпуна тишина, мир, спокој.

„Докторе, девојчица нема пулс, нисмо стигли да вас позовемо, покушали смо оживљавање, али... било је касно... Требало би саопштити њеној мајци која је задобила лакше повреде у несрећи“ – рекла је медицинска сестра.

Кораци празнине, кораци тишине, тешки кораци.

„Госпођо... Госпођо Соња... нажалост, ваша ћерка није добро поднела операцију, преминула је“ – рекао је доктор са неким чудним изразом лица, скоро осмехом... То лице било јој је познато, одједном је осетила бол који јој је до тада био потпуно непознат... бол због губитка кћери.

Он се окренуо и отишао, са осмехом на лицу... Поново је победио.

Соња сања смрт... Соња поново сања смрт... Бебину смрт... Детета које никад није имала док га није изгубила... Соња сања смрт... Заувек.

Јелица Влаовић

САН

Ти насмејан, леп и млад, на прозору воза, машеш ми
и одлазиш...

Као сан... као воз... прошло је све.

НЕСТАЈАЊЕ

Сједио сам на квргавом стаблу, које је Морача избацила током недавних киша, загледао у дубину живе воде. Вјерујући да ту постојим, предао сам се жубору који ме смиривао боље од лијекова, којих су били пуни ормарићи спаваће собе. Смјеста сам осјетио да је моја душа већ отпловила брзацима који су се сребрили низводно. Чинило ми се да сједим сатима љубоморан и на себе, због љепоте коју сам удисао. Већ је дан тонуо у сан кад сам на другој страни тог загубљеног стабла угледао погнутог човјека који нешто биљежи. Није се освртао, ни кад сам збуњен устао, као што ја нијесам примијетио чак ни сјенку кад је дошао или ако је ту био, док сам тонуо у љепоту такве самоће. Ћутећи је, изгледа, дешифровао жубор одлазеће воде. Лагано сам се удаљио, без знака и гласа, помирен са судбином да ништа не може проћи без лажи. Одлазећи, као да сам чуо: „Хвала за причу“. Сумњајући чак и у своје присуство, прихватио сам да је то халуцинација, или можда захвалност ријеке, што нестајем, да присуством не скрнавим тајну распјеване воде...

ТОПЛИНА

Добро парче ноћи нисам спавао. Моја страна кревета била је несретна и хладна. Пред зору сам се припио уз њено тело и било ми је лепо. Рекла је:

Пусти ме, морам да устанем.

Хоћеш ли се вратити? – питао сам.

– Не верујем.

Чуо сам како пушта воду из водокотлића. И шушкање њене сукње, њене блузе док се облачила. Чуо сам како је затворила врата за собом. Знао сам да је никада више нећу видети.

Скрупчао сам се на делу кревета где је до малочас лежала. Остатак њене тоpline увукао ме је у сан.

МОДЕРНА ЦРВЕНКАПА

Пође тинејџерка да купи „смоки“. Из кафића поред самопослуге трештали су турбо народњаци. Уђе она, а тамо све сами билдери. Један јој понуди пиће, она узе само сок, а он поче да јој се намеће. Она је кокетираше – момак бјеше баш за виђет: мишићав, златни ланац око врата, скупи телефон, Армани мајица, и сл. Ипак му рече да није пунољетна, али даса то пречу. И навали. Она се некако извуче и побјеже.

Нареднога јутра полиција закуца даси на врата. У станици су му рекли да ће бити предат суду због сексуалнога злостављања и показали снимак који је мала кришом направила својим најновијим црвеним ајподом и ставила на друштвене мреже!

ОГЛАС

При повратку кући стрепим. Хоће ли ме моји преко-
ревати што сам се задржала, да ли сам обавила оно што је
требало, кога сам срела. Навикла сам на слична питања.
Потреба да се правдам гуши ме као неслобода, жеља да
икоме полажем рачуне. Зато бојажљиво отварам врата,
спуштам ствари чекајући напад. Све је онако како сам
оставила, ту су сто, тв, компјутер, полица са књигама. На-
изглед досада.

Опуштам напетост у соби, гласно питам да ли ме је
ко тражио. Погледујем на странице Шкворецког *Горак
свет*. Помераам цвеће ка прозору док ми глас из тв апарата
поручује да ће свратити поподне. Ствари ликују. Сналазим
се на подвалу ближњих. Прекидам тумарање, перем руке,
премеравам намирнице у фризу, желим да се покажем. У
себи гунђам, само ми је ово требало.

Изобиље сиромаштва. Довитљивост ми помаже.
Смишљаам икебану од спарушеног сира, паприке, маслин-
ке. Поправљаам руж на уснама, затежем косу. Бес у души.
Не уmem да утишам звук звона. Дозивам у помоћ осмех.
Заричем се да ћу колико сутра дати оглас у новинама да
мењам архитекту и ентеријер, за нормалну породицу.

МЈЕСЕЧАР(И)... ЈОШ

Промјене на боље – промјене на горе... по којим ивицама и предјелима се крећемо као пред сан, као у сну растерећени и не баш сасвим своји, лагани као дашак вјетра. Или мјесечар који предузима авантуру спавајући на ногама и ништа не знајући, чак ни за себе, али има осјећај да ће се заштити, бар донекле... чим је у стању да толико лута, буде на мјестима које не познаје, доживи можда нешто о чему послјије може само да слуги по прљавим табанима или другим необјашњивим знацима које неће ни примијетити а камоли себи објаснити, да му неко каже да је то био он и да се то десило баш њему, али у сну и док је сањао нешто слично или нешто сасвим друго, не зна, али се вратио на мјесто полазишта и тако сакрива све трагове ноћног, мјесечарског излета... као изван себе, у ствари само изван дома, несвјестан и могао је да страда док се пентрао ко зна куда. Пробуди се сасвим одморан и свјеж, спреман за нове себи непознате подухвате сљедеће ноћи; не зна, али други ће му рећи, јер неко га је можда видео, чак учествовао којим случајем штитећи га, пратећи га а можда и потичући искористио који тренутак бесвијести, па му прича послјије будном какву згону његовог тијела... Све је то варка, промјене у сну се не дешавају или не рачунају... ми смо у неком случају хибернације. Доћи ћемо себи кад схватимо да морамо напријед а остати исти, само своји; да заварамо смјер недођијама, папазјанијама, можда кловновима који глуме смјерност и добар примјер у нашим животима а у ствари су само кошмарне мисли и ноћне море. Не схватамо колико смо исто своји кад смо увијек другачији од прошлог пута; не окрећемо леђа, не рушимо мостове док се не ухватимо за ослонац и не напуштамо људе и ствари по стазама којима смо прошли а намјеравамо да се

вратимо и поново прођемо истим, јер неће нам опростити,
не би нам опростили издају наших дана и да промјене су
само ствар избора и слободе, претјеране.

Кад водили смо љубав по сну.

СЛИКЕ БУДУЋНОСТИ

Чудновати су путови књижевника и умјетника. Оловком и кистом, без икаквог терета на леђима креирам слике будућности. С лијеве стране пролазе бродови, с десне брзи влакови, а у позадини почива савршенство.

Музе ме надахњују свјежином изгубљених дјела кроз античка времена. Као у неком трансу трчим напријед према елеватору судбине, посљедњем уточишту за (не)окајану душу.

На крилима вјетра савладавам чаробне долине, пропадам кроз дубине пјесничког умијећа пливајући попут најбржег пливача. У даљини остају свјетови из маште, одрази постојања подижу душу на стазу живота.

Као највећег јунака бодри ме ехо далеких гласова док маратонским трком прескачем посљедњу препреку. Сјај у њеним очима.

НЕБО

Једно је небо у које гледамо ти и ја. Исте су боје тог неба, исти облаци. То нас не спречава да будемо оно што јесмо, да волимо различитим јачинама. Ти на једној страни, ја на другој, на различитим местима, раздвојени, а опет тако неодвојиви једно од другог. Ништа није толико јако да може да нас раздвоји: само небо и светлост.

МАЋЕХА

У зимски сутон одлазећег децембарског дана, све је сапето мразом. Снег и лед царују. Месец скоро бео, од муке се грчи и у срп пресвлачи да сачека жртву. Ледени ветар завија, заветрина не помаже. Све живуљке у рупе се скриле. Морам по леденој киши с краја села у центар, у продавницу по квасац, јер се маћехиној кћери једе свежа лепиња. Отац на маћехину заповест не реагује. Без кишобрана и рукавица излазим у ледену вечер, клизам се, падам, ледена киша ме окива у оклоп. Дижем се, журим до продавнице, купујем квасац и ногу пред ногу се враћам кући, јер лед ми не дозвољава трк. Мраз почиње да гризе прсте на руци, не осећам их и тако губим квасац из шаке. Испао ми а да нисам ни осетио све до уласка у кућу. А тамо празна шака без квасца а онда врели очеви шамари, уз казну да вечере за мене нема. Одлазим у ледену собу која се зими не греје. У мени бунт. Плачем и ридам, али чујем топао мајчин глас. Скупљам своје дроње у руксак, крштеницу и сведочанства и одлазим пре буђења петла. Знам и камо. Рекла ми је мајка још док је била жива. Успећу, морам!

ЈАБУКЕ НЕДЈЕЉНОГ ЈУТРА

Супруг је спавао. И дјеца. Било је шест ујутро у недјељу. Јутарње Сунце је гријало улице, дрвеће, цвијеће и травке које су свјетлукале росом. Тихо се извукла из кревета, и још тише ишуљала из стана. Понијела је празну боцу за млијеко.

Он ју је чекао. У сусједној улици надомак парка сједио је у ауту. Држећи боцу за млијеко и нешто ситниша у маленом новчанику, ушла је у његов ауто. Пружио је руку према њеном кољену тек када су изашли из видокруга прозора њезина стана. Возио је кроз свјеже јутро и повремено је погледавао њено снено лице с цртама од погужване постељине. Одвезао их је у нечији воћњак који су красиле ране јабуке.

У повратку, на аутомату с неколико ситниша, напунила је боцу с млијеком.

ОБЕЋАЊЕ

Киша. Ситна, хладна, досадна. Раскаљали се путеви, колски точкови, ноге. Али се, упркос томе, крећу. Гацање и прскање блата. Главе погнуте. Тако навикнуте. Ни небо им никада ништа добро није донело. Лети превише сунца. У јесен и зими киша и снег. Увек ветру и другим хировима природе и људи изложени. Коњи.

Тек потковани, мрки, од рада измучени коњ, са белим белегом на левој предњој нози, сrete свог друга, риђег, младог коња, који је, као и он, вукао кола цигли за град.

– Да ли си чуо? – оптимистично узвикну риђи.

– Шта? – упита га мрки уморно.

– Мало пре када сам одвезао прошлу туру у град, чуо сам да ћемо ускоро живети боље.

– Шта то значи?

– Добићемо више хране, одмора и лепу старост.

– Од кога?

– Од човека. Причао је док смо стајали на истовару. Потребно је још мало више да запнемо и онда ћемо за то бити награђени.

– Повећаће нам тежину коју морамо да вучемо.

– Па шта? Издржаћемо и то зарад лепе будућности.

Мрки само стргну ушима, покушавајући да отера досадну кишу с њушке.

– Ћутиш? – наваљивао је његов друг.

– Шта да кажем?

– Зар то није лепо? Нове штале, много доброг сена.

– Ти верујеш у оно што човек обећава?

– Да. То је истина.

– Зар се не сећаш шта нам је све пре тога обећао?

– Сећам се. Али, ово је другачије. То је будућност моје деце. Већ их имам троје. Ускоро ћу добити и четврто. Бићу богат коњ. Нећу више морати да радим овај напорни посао. Ни ја, ни моја деца се више нећемо мучити.

Његов оптимизам пресече бич који звизну у ваздуху. Риђи поскочи изненађен и крете полако напред спуштене главе.

Досадна, ситна киша и даље је падала по колима, точковима, непрегледним гомилама цигли, али ипак не избриса лажно обећање, коњу из главе.

РЕДЕФИНИСАЊЕ

Мартин није знао како да реагује у тренутку који је будио страх и знатижељу истовремено. Бука која је допирала испод прага његовог стана била је неприродна. Звуци зауздани квадратуром простирања, оптерећени узлазно-излазним набојем, у садејству са искрицама дотрајале флуоресцентне светлости, реметили су препознатљиву слику.

Лифт је клизио необично споро. До врха је стигао након петнаест минута, успореног даха, готово без свести, без обзира на то што тринаести спрат није представљао непремостив ходограм.

Дан први: сведеност спектра додатно се разграђује. Броји импулсе. Сваки откуцај отвара нови застор.

Дан други: валери у сазвучју. Треће око отвара капак, радозналим погледом распоређује утиске.

Дан двадесет други: слика у подножју не очитује мождане таласе.

НЕМОЈ ДАНАС

Један директор познате уметничке институције су-среће на степеницама Министарства културе свог колегу директора Народног позоришта у Горњој Клисурси, који га одвраћа од даљег пута:

– Немој данас ићи код министра, нешто је лоше рас-положен, никоме не даје више од једног динара.

– Ипак ћу поћи код њега – одврати руководицац по-знате уметничке институције. – Зашто да му поклоним и тај један динар!? Поклања ли он мени штогод?

Елизијуш Димовски

ЧИТАЈУЋИ ХЕСЕА

Са сузама у очима посматрао је њену фотографију. У уморном уму кружила је само једна мисао:

„Никад се више нећемо срести. Никад више...“
и умирао је као просјак.

Беч 1995.

Превод са пољског језика: Олга Лалић-Кровицка

НАОЧАРЕ

Док стављаш наочаре, мислиш, неће те препознати. Али наочаре гледају право у тебе. Допиру до дубине твоје душе. Храпавим прстима опираваш рељеф сећања. Наталожено време у љуштури шкољке, пирамиде свести, радост сунца, жар љубави. Крајичком ока спазиш пропламсај њене хаљине на сунцу. Видиш њене беле зубе. Окрећеш поглед, следиш интуицију. Хероину од које ти застаје дах увлачиш кроз зеницу ока. Грлиш је рукама. Осећаш њено тело док плешете танго. У грудима ти струји врућ ветар. Шиrom затворених очију, живиш.

САВА У ПУДРИЈЕРИ

Госпођица Павловић је тог јутра дошла у канцеларију која је била пуна свакојаким књигама, и нових и старих, пре свега, ту је било цвећа, села је до прозора, и заузела необичан став, исправила рамена, да попут веште дактилографкиње одради тест, који је спремао за полагање испита на ФОН-у. Факултету организационих наука.

Удобно се сместила у своју столицу, уз компјутер, и узела да типка по тастатури рачунара.

До ње је седео младић, који је запричавао, ипак она је свему томе давала површност, мушке знатижеље, и узела своју пудријеру. Мацкала је своје усне ружем, а образе пудером, и одједном јој се у пудријери огледала река, Сава. Зачудило ју је јер нигде није било ове реке у близини, ипак, она јој се указала у једном углу њене пудријере. И док је и на лице, и образе, насула, као на какве колаче, прашком пудер, опет је угледала, реку, Саву.

Устала је и отворила велики прозор у канцеларији... Заиста, у једном делу у даљини, угледала је ограђен простор, реке Саве. Било је импресивно, и мало је недостајало да се омакне кроз прозор.

– Тамара! Тамара! Не нагињи се!

Осмехнула се и својим мушким гласом захвалила му на бризи. Вратила се уз свој монитор, фино се заваливши уз столицу, исправивши рамена, и узела да пише приповетку: Пудријера у Сави.

ПРОЛАЗНОСТ

Све ће проћи, однијет ће вријеме.

На крају путовања нису важне ствари већ људи и
успомене.

БОЛ

Јутрос сам, устајући из кревета, рекла себи – заслужијеш да будеш добро. Кад могу гори од тебе, можеш и ти. Та мисао ми напуни батерије, брзо се обукох и кренух у купатило. Али скупа са млазом воде накупљена туга се слила низ образе. Ништа боље не прође ни јутарња кафа, вода је већ сасвим испарила а ја сам немоћно лежала на каучу у загрљају сопствених руку који је више стезао попут омче, него пружао утеху.

„Нашао сам себи жену. Нећемо имати децу...“, рекао ми је муж те кобне ноћи, или је био дан, не сећам се, кад се након пет дана вратио са семинара. Тај исти муж који је при одласку тврдио да сам најсрећнија не свету јер ме силно воли. Док сам се борила за дах, он је заувек одлазио. Од шока згрчено тело пало је на под. Сломљена сам лежала сатима, па данима. И још сам на том поду након пет месеци. Очај, губитак самопоштовања, по сто пута претресена мисао како нисам приметила, чему ме то живот учи. Понекад ми се дух трзао, јасан, налази излаз, али бол и понижење су рекли *Не* животу.

Могуће је да су ови редови које ти сад пишем, читаоце, ново *Да* животу.

МИР

Отишао сам на Тибет, да нађем мир. Ишао сам у Индију, мир тражио. Био сам у храмовима разноликим, вапио за миром. Вратио сам се својој кући, погледао у прошлост, погледао у будућност, схватио да само садашњост имам. У дневној соби сретох себе, а на врата ми покуца мир.

БИЋЕ БОЉЕ ДРУГИ ПУТ

Била је лијепа априлска ноћ. Мати каже није се пуно мучила да ме истисне из своје утробе. Чак се и радовала кад јој је бабица рекла да сам женско иако је отац очекивао да бар друго дијете буде мушко. Каже да сам имала лијепу црну косицу, па ме је прстима загладила по њој и дивила се, дивила како сам лијепа беба. Нико тада није слутио да се заиграла Лахеза извлачећи жријеп моје судбине. Одабирала је коју ће да ми додијели. Била је то вече усамљена и незаинтересована. Тиха је то вече изгледа раније заспала па није успјела да се умијеша у ту њену игру. Ерот по обичају је занесено гледао у звијезде и дотицао рамена оних за које је желио да се састану на мјесечини или скривени од очију других. Клото је мало сачекала очекујући да ће Јустиција можда умијешати своје прсте и упозорити на много тога, захтијевати исправку, промјене или било шта друго што би ми ишло у корист. Међутим, то се није догодило и она је од добијеног материјала кренула да преде нити.

Е, Лахеза, Лахеза, некако нисам ни љута на тебе него само се питам – да ли је то био баш немар или већ раније све договорено. Знаш, мучи ме то јер ако је био немар – мислим да сам ја онда могла пуно тога да исправим јер у немару постоје тако те неке шупљине које се дају испунити по сопственој вољи, али ако је био договор – онда се ту ништа не да урадити. Ако је био договор, мора да сам те онда некада добро наљутила.

Сад сам пазила за сваки случај кад Атропа одради своје надам се – биће боље други пут.

ОКТОБАР У ПАРКУ

Јесен је примирила град.

Жмирка благо октобарско сунце док се лијено пење навише као да ће се сваки час очешати о планину. Све трепери, па и тишина наоколо.

Тек покатакд као јаук отме се звекет кестена о тврдо тло, па се праћакајући закотрља низ стазе у парку.

Кестен слуги жеравицу, испраћен уздахом и стењањем дебла заробљеног у бетон.

Који трен касније из огромних крошњи залепршала су јата златножутог лишћа.

Пркоси лишће градским комуналцима што су им претходних година у парк уселили бетон. Они од јутра знојем натапају плаве мантиле витлајући ноћашњим мразом опрљене, али још увијек несташне листове.

На крају су у помоћ позвали машину аждају.

КАО ЛЕПТИР

Учаурио се се међу четири зида и чуваш оно што никад није било твоје, само се твојим звало. Оно што је твоје пустио си да светом лута од немила до недрага тражећи неког ко бар мало на тебе личи. Но, на овом свету има толико сличних људи на први поглед, на други су већ уочљиве мале разлике, на трећи... па појма нема да се нађу два иста човека, две исте душе... како онда неко неком може толико личити? И ти знаш да имаш свог двојника, и некад сте били врло блиски, само су вам се погледи на живот разликовали. Ти си вечити мудрац и ћуталица, он тешко спадало и блебетало. И сад кад поредим вас двојицу, паде ми на памет сличност између лептирова. Рекао би човек да их је толико истих, као јаје јајету личе. Ех, па и многа јаја личе једно на друго а ипак нису иста. Добар део јаја буде здрав, а већина... мућкови. Кад човек погледа и сагледа све, много, бре, сличности на овој земљи има. И ти исти лептири светом тумарају тражећи нешто, те овај цвет, те онај мирис. Понеки ми личи на тебе баш. Натоврзе се на један цвет и само око њега лети. И живот му прође у томе. А лептир живи само један дан. Исто као што ми живимо један живот. А ти се учаури и седи крај оног што мислиш да је твоје, као онај лептир око једног цвета. Оно што те воли, пусти нек светом само лута, можда некад и нађе неког потпуно истог као ти што си. А можда и ти напokon схватиш да лептир живи само један дан и да све наше у један дан може да стане.

Драгиша Ераковић

БЕЗРЕЧЕНА ПРИЧА

Била је тишина, која је бивала све већа. Сви су ћутали, а тишина се ширила у концентричним круговима. Ниједан покрет, ни мук, ниједна реч... Сви су занемело слушали причу без речи.

ПОРУКА

Здраво, Антоније, како си? Ја? Уобичајено. Јеси стигао да одеш до лабораторије? А можда и да одеш код некога на неки разговор...? Узнемирено и нагло остарело, извини, али тако си ми деловао док смо се шетали на Ади. Верујем да те све то сломило, тај никако развод, непријатности у социјалној служби, батргање око детета, твоји привремено-повремени послови... сва та несређеност. Другарица сам ти, не мислим ти лоше. Поздрав, Бојана

БОГОРОДИЧИН ХРАМ

На мјесту гдје се она појави, прво се види свјетлост љубичасто жута, пресјечена црвеном.

Сви су је видјели, појави се понекад, али као да најављује да ће заувјек остати. Једино је ја нисам видио, иако сам спавао некад на мјесту гдје се наводно појављује, али као да нека невидљива сила уради све да ми непрестано измиче.

Данима већ чујем неку музику, налик симфонији, која се одједном изгуби чим помислим на њу, ту чудесну цркву.

Једног дана, угледао сам црне птице, које су кружиле над градом, кад су ме угледале, кренуле су ка мени. Нису ме остављале на миру, стално су кружиле нада мном, као нека зла коб, слутња да се неће добро десити.

Али ја сам желио само једно, да видим тај храм о коме су сви причали. Тако сам једног дана прошао поред мјеста гдје се понекад појави, и одједном угледао степенице.

Било их је јако много а у средишњој ниши тог степеништа свјетлио је бијели мраморни кип Исуса Учитеља.

Кад сам кренуо ка њему, црне птице ме више нису слиједиле, већ је њихова сјенка прекрила бијели кип, и као невидљивом руком га гурала са постоља.

Покушао сам да их зауставим, али безуспјешно, тек тада сам угледао љубичасто-жуту свјетлост, пресјечену црвеном, која се брзо скотрљала низ степениште, и својој чистом ауром вратила кип на своје мјесто.

Кад сам дошао, на врху угледао сам величанствену цркву, њена врата су се отворила и ја сам ушао.

Од превеликог умора сам се обрушио на тло и заспао. Пробудио сам се веома брзо, и схватио да се налазим

затворен у стакленом саркофагу. Иако је било јако бизарно и чудно, осјећао сам се усхићено, могао сам да посма-трам цркву у тишини и миру.

Сунце се појавило веома брзо, и продрло у цркву, кроз стаклене витраже, љубичасте и жуте боје.

Њихову свјетлост је прекривала крв која је лебдјела зраком.

Неописив приказ, који ме оставио без даха.

Затворио сам очи и кад сам их отворио, више нисам био у цркви, већ на степеништу, која су полако нестајала, брзо сам потрчао и оклизнуо се.

Чуо сам становнике који су се окупиле око мог тијела који су говорили: „Сигурно је нека скитница, никад га овдје нисмо видјели“.

Мала поворка са свештеником кренула је носећи моје тијело степеништем у чијем средишњој ниши сам видио кип Исуса Учитеља, али више није био бијеле боје већ црвене.

На платоу испред цркве су оставили моје тијело, видио сам звијезде на небу.

Касно увече ме пробудио плач дјетета, допирао је из цркве.

Убрзо су се становници тог малог мјеста појавили са свијећама у рукама, клечали су пред црквом и изговарали неку молитву.

Мене више нико није примјећивао, можда зато што и нисам био ту, већ високо на небу, претворио сам се у звијезду која гледа храм у свјетлости, са сузама у очима.

Храм је увијек носио назив „Црква рођења Блажене Дјевице Марије“.

РЕКА

Зар не знаш да река својим током исписује границе, али не оне државне, географске, већ границе вечности, говорио је приликом шетње са девојком док су корачали по песковитом спруду, остављајући дубоке отиске босих стопала, као да су потајно желели да песак заувек упамти да су туда пролазили.

Вода је та која раздвајањем гони људе на то да пређу преко, да упознају другу страну, додао је. Речни ток нас стално подсећа на пролазност, на то да постојимо само ако идемо напред, ако не стагнирамо, закључио је.

У реку се, дакле, у један ток симбола, улива живот, пролазност и умирање, приказујући се као једно, додала је.

ПИСМО ВОЈНИКУ

Драги А. П., Кану ли ти крв зоре у око? Спити, јамчим, ниси смео, ни могао – питање је сувишно. Некако је нагло, знаш, букнуло иза оних облутака, у врлетним, замућеним даљинама, извајаним у суву камену и влажном, оштром ваздуху гора. А ти – у долини. Моја је изба слабашна. Зидови су танки, просторије простране, и плафон низак. Ваздух је овде тежак. Што не пођох с тобом, не знам. Једино знам да би се у том случају овде све урушило – толико да ништа не би остало. Понекад видим, негде далеко планину, ушушкану у облаке, како као да гребе са неба звезде, које потом падну на њене бокове, крај ње, и сијају ту до зоре. Ја их гледам и уздишем. Месец се, лучан, надноси над светом као мост, и спаја све. Но шта је ноћно небо? Извикано је. Обло је и зракасто бело – један матори маслачак. Ништа нарочито, збиља. Ишчекујући те, вазда твој,

Фридрих Хартнагел

КОЛО

У колу је играла моја мајка, мој отац, стричеви, тетке, сестре, бабе, деде... И не само они.

Често сам их пажљиво посматрао, приметивши колико су људи који се хватају у коло сигурни у себе. Једноставно, воле да играју и то што воле раде просто, срчано, снажно и са лакоћом. Као кад дишу, причају или кашљу. Не маре за зној који им се цеди низ лице и пролази кроз кошуље а ни за прашину коју подижу њихове спретне ноге, трупћући напољу на ливади, у црквеној порти на неком летњем вашару или свадби под шатором. Многи играјући погреше, али не обраћају пажњу на то нити било шта друго, поготово оне што их посматрају са стране, кибицују, коментаришу, злобно лове ситне, неспретне омашке, које су играчима сасвим безначајне.

Признајем да ми је то скакутање по такту, труптање и преплитање ногу сасвим страно.

Посматрачи су у животу неодлучни. Гледају, стоје по страни, обраћају пажњу на грешке и ситнице... У гледању, страху од ситних грешака и неправилности прође им живот. Чекање им чак одузима живот. Нема се времена за важне ствари, за битно.

Добар део живота прође док удариш дланом о длан а да ниси ни покушао у страху да ћеш погрешити.

Срамота те да се покажеш у лошем светлу.

А како знаш, ако не покушаш, да ћеш погрешити, чак и кад јасно видиш да други нису савршени, напротив?

ЉУБАЗНОСТ

„Да ли бисте били љубазни...?”

„Да, изволите!“

„Да ли бисте ми помогли? Потребна ми је помоћ.“

„Само реците, биће ми драго ако могу да вам помогнем!“

„Врло сте љубазни. Невероватно да и данас има дивних људи спремних да помогну.“

„Хвала вам велико на вашој љубазности и лепим речима. Ако икако могу да помогнем...?”

„Јао, заиста сте љубазни. И племенити. То се данас не среће. Бог нека вас прати! Хвала вам.“

„Хвала вама.“

НЕМЕМОРИЈА

Лијепо је кад вас у зрелим годинама служи меморија. Али, и још нешто. Хвалио сам се како се сјећам најранијег дјетињства, с ким сам се играо, шта ми се догађало. Охрабрен тиме, закажем ономад састанак с једном госпођом средњих година. Нешто сам прије тога петљао и с једном млађом од ње. И добро сам запамтио вријеме овог састанка, за мјесто нисам сигуран.

Нађем се с госпођом средњих година, зовнем јој пиће, удварам јој се, али она ни да мрдне. Кад је видјела да сам упоран као цунами, извиче се на мене уз љутњу да она није аморална како ја мислим. Просто ме избаци из ципела, које су ми стварно биле веће за два броја. Пођем према кући, криво ми, кад – преда ме испаде она друга, млађа, тек удата жена.

– Безобразнице један! Ја те цијели дан чекам и губим вријеме, а ти ко зна гдје се скиташ. Можда си чак имао сусрет с неком другом дрољом!

Враћам се кући изружен, али не и обружен. Захваљујући мојој немеморији, нисам се обрукао ни на једном од два могућа мјеста. А могло се догодити, знам ја себе.

Данас ме, на улици, заустави непознати рмпалија. Тресну ме по рамену, озбиљно претећи да ми измени распоред костију, мишића и лигамената. Да му израз лица није био благ, помислио бих да је крај или да ме чека шест месеци у кориту са све храћењем на сламчицу. Срећом, понашао се као неко са ким сам хиљаду вечери у кафани пропио. Не прекидајући трескање чија би се јачина могла мерити магнитудним скалама, смиреним тоном и потврђујући исказ климањем огромне главе, рече: „Господине, баш ми се допаде ваша последња збирка прича.“ То рече, преста са просејавањем мојих унутрашњих органа кроз сито од ребара, и пође. После два корака окрену се хитро, као нека клинка гимнастичарка, и дода: „Извините што мисли вам прекинух. Морао сам да вам кажем.“ Док су ми унутрашњи органи, сасвим погубљени неочекиваним спољашњим утицајем, полако заузимами уобичајене положаје – људина је нестала. Вибрирао сам као ликови из цртаних филмова и нисам стигао ни реч да кажем, изразом лица или покретом неким да одреагујем... Остадох му дужан било каквог одговора.

Изнад уснуле пиротске вароши, рани новембарски снег, забелео је брдо Божурато. Док сам на ведром ноћном небу посматрао тек видљива, ротациона светла на крилима путничких авиона који су летели дуж унапред утврђених коридора и где је неки несазнатљив свет готово брзином звука хитао ко зна где, питао сам се, има ли тренутак у коме се налазим икаквог смисла, док марширам кроз снег са десетинама својих сапатника у маслинастим униформама, ка земуницама у којима смо прижељкивали топле фуруне и оброке из конзерви.

И можда је запажање те врсте било пре резервисано за нас, пробирљиву градску децу, свикнуту на комфор и јесењу доколицу, него ли за оне друге, за децу одасвуд сабрану с брда и долина, од горењских врхова и ливада, јадранских острва, све до Кладова и Охрида на југу, из безимених варошица, са села, брда, заселака и катуна. Снежни призори и улогорена војска, полуосветљене улице у даљини и летелице које нису примећивали, били су за већину њих нешто ипак сношљиво и прихватљиво, нешто што се поврх свега подразумевало.

Ногу пред ногу, корак по корак, предах, топла земуница, нож за отварање отужног овчијег нареска и мокре чизме које се суше поред ватре; неко већ спава, а неко дежура по наредби. Понекад, присећање на те тренутке, тада мучне, али надасве безначајне, сада буде извесну сету и подсећање на време, отишло у неповрат. Понекад је тешко угодити варљивим личним утисцима. Тек понекад.

СВИ ЗИДОВИ МЕЂУ НАМА

Неки су се прави сусрети догодили у погрешно време, када је љубав висила у ваздуху, а ипак остала неухватљива. И наш сусрет је био један од тих, мада смо обоје желели да докажемо супротно, причајући једно другом приче у које ни сами нисмо могли да верујемо.

Сви зидови међу нама (а било их је много) знају напамет све наше разговоре, иста питања и исте одговоре; исту патњу и неразумевање (које је такође било један од зидова).

Понекад смо умели да раскрваримо песнице ударајући из све снаге по циглама, при том не марећи за бол и исцрпљеност, у нади да ћемо бар некако допрети до оног другог (читава или сломљени попут стакла). Али, против зидова се не може; ма од чега они били направљени.

Једино што нам је преостајало било је да се окренути леђима као ћутање стопимо са тишином, истовремено у мислима настављајући започети разговор коме није било краја, јер је наш разговор наликовао кругу; бескрајно се понављао. Или смо, пак, могли да наставимо са ударањем и тако све док дрхтаве руке не би заплакале и крвавим сузама затражиле помиловање, несрећне што су заборавиле како се грли. Међутим, ни једно ни друго нам није било од велике користи, јер, против зидова се не може; а ни против себе се не може.

НЕСВАКИДАШЊИ ЛАМЕНТ

У дому пуковника Хаџића се вала редовно плакало. Прво четрдесет друге јадиковало се тада добрих месец дана. Оца и мајку су му стрељали Немци, а брата заклале усташе у рођеном дворишту. Четрдесет пете му је умрла сестра пред сам крај рата. Рекао бих срећом од болести, а не од метка, ал' каква ми је па то црна срећа, смрт нема хијерархију. Средином седамдесетих брат му се обесио, такође војно лице и диван човек и опет се плакало. Е, богами, осамдесете смо плакали сви, тада је умро наш мали југословенски Бог, јер у оног другог Бога нисмо ни смели да верујемо. Титову смрт пуковник Хаџић примио је мушки, али се ипак није могао скаменити и не пустити коју сузу. Две године касније умрла му је жена. И, добро, многи би рекли жена ко жена, али пуковник Хаџић је и њу поштено оплакао.

И, ево, пре неко јутро зове ме госн Хаџић и дрхтавим, уплаканим гласом ми поручује да одмах дођем код њега. Рекох, ево, стижем, треба ли нешто да донесем, сем свеће, мислим се у себи. Каже, не, комшија, можда једну колевку ако имаш, родио ми се унук.

О, да, и данас се плаче.

МАТЕМАТИЧАР

Лако је бити спреман на све, буди ти спреман за математику. Данас ми је математичар дао шансу, а боље би било да ми је дао двојку јер кад све саберем и одузем, остаје ми јединица из математике. После ми се множе јединице због таблице дељења. Додуше, математичар је свима поделио јединице и рекао: „То ће вам бити школа за убудуће!“ Али, има и нечег лепог код нашег математичара, заљубио се. Почео је да излази с једном непознатом. Не пати више од комплекса средње вредности.

Кад мени математичар зада једначину, за мене су све непознате. Уз то, он никако да схвати, иако ја стално понављам. Понекад имам решење математичког задатка, али не знам у чему је проблем. Учио сам као луд, али до разумног решења нисам дошао. А кад ми математичар да одговор, више не знам ни шта сам га питао. Тако је то, у кошарци правим личне, а на математици поприличне грешке. Други пут ћу да дигнем два прста само у случају велике нужде. Код мог друга је дуга прича, он је јак математичар и стално се туче у разреду.

На крају, поправио сам све оцене. Сада су као нове.

ГУСТИКИНЕ ЉУБАВИ

Средовечни нежења, јединац у мајке удовице, Густика Фекете је имао само две љубави. Прва је био цар Франц Јозеф, чију је браду и зулуфе годинама безуспешно имитирао, а друга су били крмача Елиза и њена три прасета – Илес, Јури и Хајни.

Како је од рођења био хром и слеп на једно око, није долазило у обзир да по објави рата буде примљен у војну службу и због прве, напусти своју другу љубав.

Новембарска киша је бесно ударала о прозоре. Откуцаји зидног сата су се сударали са добовањем плјуска и заједно испуњавали тишину. Густикина мајка, стара Габријела, хеклала је завесу за жену среског начелника Карл-Хајнц Мејстера.

Гром је ударио изненада и близу. 'Јој, Исхтенем', врисну старица, прекрстивши се. Преплашена звуком, крмача је провалила обор и нестала у олуји. У Шенбруну, у дворцу, ритмично хитање заменило је зујање муве која је слетела на зулуф мртвага човека. Појавила се ниоткуда.

Обе вести Густика је примио хладнокрвно. Мајка је плакала за Елизом.

ЛИНГВИСТИКА У СЛУЖБИ ПОЛИЦИЈЕ

Након пљачке јувелирске радње, сиромашни лопов је постао богат, а богати јувелир сиромашан. Овај прелазак придјева, односно епитета са једног лица на друго није толико познат у лингвистици колико у полицији која, због својства придјева да не могу бити повратни, ништа и не предузима.

НЕМОГУЋИ НИЗ

После среде освануће уторак, јер ће после четвртка осванути среда, као што ће после петка осванути четвртак, а после суботе петак. После недеље освануће субота, после понедељка освануће недеља а после уторка понедељак. Овај низ је немогућ јер садашњост претходи прошлости, па време не може почети.

ОДМОР РАДНИКА

На стијенама стрмим Неум начутурен, уз сто смо
степеница верали се горе, па још три ката до собице вреле
без климе.

За доручак хљеб и мармелада, бијела кафа или чај.

Пржи звиздан. На пешкиру окрени се на стомак,
окрени на леђа, па мало у море са шлауфом гуменим око
струка, брчкамо се у плићаку и тако по ваздан.

Вечера пуњене паприке у парадајз сосу и пире кром-
пир.

У врелој ноћи, на изгорелу кожу хладни облози од
јогурта на раменима и млателица за комарце у рукама.

Алај су нам се крви напили.

Седам дана, плаћање у шест мјесечних рата, одмор
за радника.

Да је још потрајало, издржати се не би могло.

ПАЦОВИ

Пацови су извирали одсвуд.

Из земље, из жбуња, из живица, испод корења дрвећа, испод лишћа, из траве, испод асфалта, из темеља зграда, из шахтова, из канализације, из подрума, са обала потока и река, надирали су пацови, преплављујући улице, зграде и градове.

Ишли су степеницама, пели се уз фасаде, улазили у станове, нападали људе.

Пацови као таласи, пацови као реке, пацови као море, пацови као океан, пацови као цунамији који се ваљају градским кањонима.

Јер је власт била пацовска, и јер су жељели да пацови превладају.

Уништити људе!

NO CONNECTION

Подигао је поглед са телефона и осмотрио човека пред собом. Није био у стању да их разликује без да се посебно потруди, а то му није падало на памет за ових сто педесет евра колико му дају. Брзо је схватио како све функционише: прво би ангажовали њега, а после пар месеци, највише годину, смештали су их у дом. И ту им се губио траг. Све док их једног дана не би пронашао у читуљама. Препознавао их је по имену и презимену. По лику никада.

„Да, погледајте“, испружене руке ка њему, „једино ме за ово везују, ни за шта друго“.

У наборима усукане коже видео је два реза.

„И све пада у воду: математика, скокови, летачка дозвола. Ронилачка опрема је још увек у орману. То нико не памти. Само ово. Као да је ово мој живот, а не епизода. Забога, епизода“.

Вратио се телефону; можда и успе да га препозна са фотографије ако на њој буду руке са отвордним ожиљцима.

ДЕМАНТИ

(Па ти пиши фикцију!)

Испрва сам, згађен ординарним свињаријама, које је неки блесан надробио о мени, одлучио реагирати и позвати се на закон о заштити особног и професионалног достојанства, али одустао сам схвативши да бих на тај начин тек подјарио дрскост самозвана писца који се дрзнуо користити моје име као лајтмотив невиђене blasfemiје. Зато ћу, засад, одустати од тужбе и обавијестити цијењену јавност, објективно и без трунка осветничких накана наспрам „писатеља“, о меритуму. Прије свега, недопустиво је користити наклапања једне неурастеничне сподобе каква је, нажалост, моја бивша жена у сврху блађења мог имена. Не морам истицати у којој мјери је ово шкрабало прекорачило границе цивилизованог понашања користећи се мојим пуним особним називом едаби забавило „читатеље“ који одржавају своје испразне животе хранећи се сплеткама и трачевима. За вашу информацију, никада нисам одржао предавање на тему селф-хелпа, а што се тиче мојег судјеловања на симпозијима, у посједу сам опсежне документације о истом коју ћу врло радо дати на увид уколико се ова свињарија настави и будем приморан тражити задовољштину на суду. Ту, назовикњигу сам примио поштом и одмах неотворену бацио у кош за смеће. Случај је хтио да је моја домаћица, празнећи кош, уочила неотворену пошиљку, закључила како сам је забуном бацио и вратила на мој писаћи стол. Да избјегнем даљње непотребне расправе и сувишна објашњења, рекао сам домаћици да је може слободно задржати и, ако жели, прочитати. Није ми било на крај памети оно што је за кратко вријеме успиједило. Сирота жена је, прочитавши тек неколико поглавља, схвати-

ла да нетко (зна се тко) жели моју главу и у тешком шоку обавијестила ме о појединостима текста чији је једини циљ био уваљати ме у блато, посути перјем и везана про-вести трговима свих метропола. Али, будући батина има два краја, одлучио сам узвратити ударац!

САЊАО САМ НОЋАС, ДА ТЕ НЕМАМ

Певач стане пред последњу строфу: „Пробуди се, пробуди се“.

Нећу! Живео сам свој живот у лудом сну, нећу сада да умрем на тој страни.

На почетку нисмо имали ништа, само себе. И музику. Заједничку. Стискавце. Могли смо се и јавно гулити једно о друго, то није изгледало перверзно. Правовремено знали смо пронаћи хаусторе, шумице или задња седишта у расклиманим колима Југо 45, кад је било кише, па смо довршавали започето.

Онда су деца дошла а имали смо још и мање. Стискаваца је још било, али на грамофону и касније „тихо, тише, да се деца не пробуде“ мењали смо своје животне сокове у дневној соби на каучу и посвуда. Још понајвише то друго. Понекад би мали дошао из спаваће собе и рекао: „Жедан сам!“ И ја, богоми, и ја! Да пијем твоје сокове живота.

Остали смо сами. Није остало скоро ничег више. Стискавци су се срозали на вапај руку кроз сребрну косу. Сокова је нестало, али пили смо код врела сећања својих. На стискавце, на игранке и грамофон и поломљени кауч на трећем спрату у Улици Прве петолетке. Још смо ми ту, рекли смо. Докле још? Да бар траје ова музика. Још коју строфу, још један рефрен. Хеј, ноћи, стани!

Пружам руку у кревету полубудан. У празно. Сасвим луд. Нема више питања коме ће више недостајати додир немирне руке старачке. Зато нећу да се пробудим. Да се-кунда стоји на једном месту. Немој зора да сване.

ПОРТРЕТ ЈЕДНЕ ЛЕЈДИ

Сужавала се уметност, естетика, портрети. Овековечена у слику са улице поносно је подигла главу. Али људи нису гледали у њу. Сви погледи били су упућени портрету. Окретали су се на пешачким прелазима, застајали у полукораку, освојени оним што им је слика доносила са собом. И кад би се њен хаљетак заврпољио откривајући на тренутак примамљиве лепоте младости, за нова лица и даље је била у другом плану. Зачудо та слика имала је у себи неку моћну страну.

ДРУГ МАРКО

Журио сам да уплатим претплату на „Панчевац” да бих стигао на посао. Срећом, на благајни је било само двоје људи. Човек који је плаћао, дебелушкасти пензионер, завршавао је, у новчанику тражио ситан новац. Испред мене жена са овереном уплатницом, биће то брзо готово. И заиста, човек је покупио новчиће, спаковао их са признаницом. Када се окренуо, после толико година, преда мном се појавио Марко.

„Марко?“, помало несигурно га ослових.

„Да, ја сам“, рече збуњено гледајући и покушавајући да ме препозна.

„Заставник Мако? Друзе Марко, зар си ме заборавио?“, сада сигуран наставих с нескривеном радошћу што сам ненадано срео ратног друга: „Командир одржавања ... водник ... у циглани крај Дунава ...“

Како сам га више подсећао тако се на његовом лицу збуњеност претапала у изненађеност, а потом у страх.

„Не, не, погрешили сте, нисам... нисам био тамо... погрешили сте... нисам ...“, муцао је друг Марко, хитро се окренуо и журним кораком, готово трчећи замакао низ степениште.

Остао сам с испруженом руком, без поздрава. Каква је то истина уплашила мог друга Марка?

КАЛЕН

Ленка је прекрасна. То му још од самог почетка понављам, да би он на свако моје стото *Како је моја другарица лијепа* одговарао са *Претјерујеш, Макси*.

Е, није. Мени је баш таква.

Неко вече сам се наљутила. Не знам због чега. Није ни важно, било је тога колико хоћеш и нећу. Те вечери мало само, тек да му не дам руку да се држи. Ћутао је тако од трга до парка, нудио прелив са кекса, најдебљу семенку, свежу киселу и слику из животињског царства; понављао научено из руског без да га питам, причао користећи барем два падежа више, али нисам се насмејала. А ја тако опраштам. Широки осмехом уместо уске хаљине.

А онда се негдје код вртића зачуло, тихо али без претјеривања: „Ленка је баш лијепа“.

ПЛАНЕТА ЛАЖИ

У тиха прохладна јутра скоро да могу да осетим мирис соли и колико је море пуштаво и дубоко.

Једног септембра сам рекла да сам на лето путовала на више места јер сам била једино дете у разреду које за распуст није отишло баш никуд. И зато сам казала да сам била свуда.

Неке касније зиме сам својим другарицама причала о сексу који сам имала, пошто сам и даље била једина невинна у целој средњој школи. После сам чула да су и неке друге све измислиле.

Говорила сам да је разлог у мени а не у њима, док сам бежала из веза.

Лажем да ми је О.К. што сам сама кад год ме питају зашто се не удам.

Мора да је море сада модро, небо је сигурно наранџасто а месец жут као крушка.

Сви лажу. Ја и даље одлазим свуда.

Јесу ли моје тајне оне најдубље? Да ли би требало да лажем да их се стидим?

О чему ви лажете? Замислите шта све кријем ако о неким лажима причам!

ЧОВЕК

Животе, заузми га ако можеш. Он се не предаје. Доста је он млад, а већ је бачен међу змије. Док многи у срцу гаје злобу, он узраста духом. Цео његов живот је припрема за смрт. Мисао о смрти му доноси утеху. Да има још десет живота, не би стигао да научи и створи све што би хтео. У њему постоји нека неутажива глад за новим сазнањима и стварањем. Он никога не криви. Свакога оправдава. Добро је бити овде, и градити добрим делима себи дом. Кад умре, он радостан путује кући.

МРЗИТИ – ЈА ТИ ОН ОНА ОНО МИ ВИ ОНИ
ОНЕ ОНА

– Желим ти рећи у очи да те мрзим и све твоје по списку.

– Зашто ме мрзиш, сви смо од једног Бога?

– Мрзим те баш због тога што смо слични.

– Како то? Ја, на примјер, тебе не мрзим.

– Овако: мрзимо се међусобно баш зато што користимо исту тактику и исте методе – и баш онда док убијамо са жестоким смијехом на уснама. Не постоји особа на свијету која никад није никога замрзила.

– Ко си ти?

– Онај који мрзи и воли себе тебе њега њу наше ваше њихове... А само је једна и то врло крхка граница између мржње и љубави.

– Каква?

– Баш никаква.

НАЈВАЖНИЈЕ

Звали су је – жена с духом. Тај привезак носила је с поносом. Отворио јој је многа врата а да на нека није ни покуцала. Били су довољни само осмех и он – шифра коју свако разуме. На једна је упорно долазила сваки дан. Најпре је тихо куцала. Потом мировала напрежући чуло слуха како би ухватила неки звук са друге стране. Онда све јаче и упорније, тако да је црвенило дланова прелазило у мокро. Затим је укључила и глас који је од молбе прелазио у заповест и врисак, док од напора не би постао шкрипав, једва чујан шапат. Постепено је губила снагу, да би се једног дана немоћно сручила горко заплакавши. Врата иза којих је тражила тако жељену љубав остадоше чврсто закључана, неотворива на осмех и дух.

Живот ју је насамарио, недостајало је још нешто. Нико јој није рекао да је морала да поседује најважније – душу.

ЈЕЗИК ЦИПЕЛА

Данас, онако сасвим спонтано и непланирано, купих сандалете! Долетела сам до куће, пажљиво носећи кутију са благом.

– Шта ће ти још једне сандале? – муж.

– Не бих ја узела, али су оне мене упорно звале, дозивале ме, причале ми како им се много свиђам и да желе да буду баш моје. И ја се тако сажалим и купим их.

– Како си ти добра душа! Пружила си уточиште усањеним сандалама! Бар ће овде имати велико друштво... богами, зажелеће се самоће... и шта ћемо са толиким ципелама, питам се... – мрмља сам за себе.

– Шта кажеш, нисам чула?

– Ма кажем да си баш дивна! Питам се само како мене уопште не дозивају ципеле? Никад ми се нису обратиле!

– Па кад не знаш њихов језик! Ви мушкарци немате слуха, тежак је то језик за вас!

Отцвркутах ја и одох да се испричам са својим сандалетама, и да их упознам са осталим сестрама!

Муж остаде уз неки замрзнути зев, вероватно покушавајући да каже нешто на језику ципела.

ПОВРАТАК ПРИРОДИ

Јутрос сам на пашу извео своје стадо. То је почетак још једног савршеног дана у коме поново, као и у последњих пет година, нећу изгубити ниједну овцу, где ће се поново и налети вукова показати узалудним, а неколико њих ће платити животом своју агресивност.

Остали сељани из околине показују доста респекта према моме стаду, шта више (са задовољством) примећујем и једну дозу страхопоштовања. Моје овце изгледају исто као њихове, али дају дупло више млека. При томе су способне да се подигну на задње ноге и избаце добро сакривене металне канце, заривајући их право у врат вукова предатора.

Моје овце-роботи све то раде потпуно саме, савршено су међусобно координисане и повезане бежично. За то време ја лешкарим на ливади и уживам у нетакнутој природи.

ЧОВЕК СА ЗВОНЧИЋИМА

Тежак мрак ме поклопи, ја се изгубих у тами. Ходам, прсима гурам снагу ветрова. Нема линије хоризонта, нити месечине светлости, нити сунчеве снаге. Није мрак, нити има светлости. Све је неодређено, нестварно... Нашао сам се на плочнику непознатог града. Град није мали, нити је велики, нити је садашње, нити прошло време, него нешто између. Видех човека који је на дну кафтана носио звончиће, у руци штап. Упитам:

– То је најпоштенији и најчеститији човек у граду.

– А звончићи и штап?

– Да истера мраве и друга створења да не би их газио.

Телал је викао: „Опљачкана је краљева благајна“.

„Како се осуђујеш да оптужујеш за лопова најпоште-нијег, најчеститијег и најпобожнијег мог грађанина?“

Бацише ме у тамницу. При привођењу чух једног присутног: „Господару, да проверимо! За кога кажу да је много лош човек, он није баш тако лош, нити за онога за кога кажу да је много, много добар, није ни он баш тако добар“.

Након три дана, рекоше: „Водимо те код владара да те награди“.

Помислих. У мојој земљи не постоји човек са звончићима, али има много оних сличних њему. Не носе звончиће, али се куну на честитост и поштење у разним медијима.

Пробуди ме сунце у мојој соби.

ВОЗИЋ

Код мене у блоку, испред зграде, стоји игралиште. Као део игралишта и једна шарена пењалица у облику локомотиве коју сви овдашњи, и мали и велики, зову возић. Локомотива, провучена кроз филтер дечије памети, постала је читава композиција. Воз, возић.

Овога лета, међутим, по нечијој одлуци, игралиште је реновирано, а поменута пењалица уклоњена.

Деца, међутим, као место састајалишта за игру, и даље наводе популарни возић.

Доћи ће и нове генерације. Сасвим је могуће да ће и они помињати возић, као место окупљања, а возића нема. Нигде.

Тако, ваљда, и настају топоними, бар они чије се порекло настанка губи у времену.

НЕКА БАЦИ КАМЕН ОНАЈ КОЈИ НИЈЕ

Од кад је света и века, највећи људски порок није секс него власт. Али, шта ћете, неко мора и то да ради. Представници власти су, по правилу, мушкарци који пљују, псују и пију. Имају жену, бар једну бившу и садашњу или су у невенчаном браку. Такође, љубавницу, једну-две, а може и више, али најчешће једну по једну. Обавезно више деце, признате и непризнате, за које знају и за које не знају, и многобројну фамилију, што са своје а што са женине стране. И још више пријатеља, другова и познаника, док остали тврде да их знају и нешто од њих очекују. Све у свему, друштвеност им је јача страна. Наши јунаци се разумеју у све и све би могли да раде, без обзира на завршену школу и радно искуство. Мало једу и спавају, пошто за то немају времена, а много се крећу, одлучују и наређују, тако да се не зна шта чему претходи а шта следи. Проблеме решавају, акције координирају, изборе преиспитују. Њихова стратегија је увек и свуда: ред мира па ред рата. За то колико су плаћени – пуна капа!

ДИВКА

Некада давно, имена измишљених бића су се исписивала у ваздуху. Много касније, имена су се уцртавала у плочице или папирус, нека су имала среће да се завуку у хартију. Имена посебних бића, уписивала су се у облак, који би се затекао изнад места њиховог рађања. Тај облак је био крштеница. Нека врста сведочанства о постојању путујуће интелигенције.

Такву крштеницу има Дивка. Она је женски патуљак. У тунелима галаксије, испија белу кафу. Комадиће метеора, ставља у ђуп са водом. Сутрадан, халапљиво гута воду, као наду. Дивка жели да порасте. Да се помеша са звездама. Док хода, звездани зраци се лепе за њену косу и праве капу нежности.

Дивка ради у руднику. Корача корацима већим од себе. На месечини, Дивка је див. Пред свемир баца бисере и баштенске патуљке.

ТУМБАЛА ТУМБАЛИ

Сањала сам да возим авион, сањала сам да сам за рођендан добила црвени ауто од деде. Сањала сам да је на факс по мене дошао мој пас. Сањала сам да су моји родитељи купили кућу на мору. Сањала сам да ме после завршене школе чека посао. Сањала сам да је моја најбоља другарица постала кантаутор. Сањала сам, као људи шетају улицама и носе шешире у рукама, даме обучене у дуге хаљине плешу. Сањала сам да се сунчам на небу. Падале су бомбоне, ја сам их делила деци... И то је стварност, нисам сањала, осмех ми је озарио лице.

ДЕТЕ ЗВЕЗДА

Моја река, моје море, мој Океан...

Уронио сам у њу и она ме свог обгрлила. Обгрлила ме својим дугим рукама, обгрлила ме својим дугим ногама. Дуга коса се пролила по мом лицу и заплела по очима.

Кључао је извор живе воде и шумео је дах шумни. Предао сам јој се. Потпуно. Била је свуда око мене и ја сам био у њој.

Моја Лина.

Као и увек тада, почела је да пада киша. Капи су се нежно разбијале о моја рамена и главу док сам пливао кроз њу. Сласни трнци су ме прожимали као ватромет.

И дошла је једна кап, другачија, моћнија... Експлодирала је у мојим грудима и безброј живих свитаца-муња се сројило и затрепало. Само један хрипав одјек ме пратио док сам се лако и брзо подизао ка небу, ка свемиру... Тело се згрчило и просуло у тамну и влажну пећину у којој се као ватра назирала Ланина планета. Галактичка сунца су ме окружила и слушао сам њихову песму еона... Гле, осетио сам радост... Потпуну.

Хитро су поред мене летеле честице свенебеске и слетеле на мој последњи земаљски траг у Ланиној планети.

И тада тело постаде Љубав и поче нови живот.

„Било нам је лепо тада... Као увек. Онда се згрчио, нешто проговорио и тело му је обамрло на мени. Помислила сам како је овај пут заиста било посебно добро и чекала да се све умири...

А, његово тело је било празно! А, моје је било било пуно...

Пуно Љубави...

И, после девет месеци... Ево је! !

Погледај ово предивну бебу! Погледај како јој сјаје очи!! О, Боже... Погледај само!“

ЉУБАВ

Ћутљив, а плаховит као изненадна летња олуја, смирен али уплахирен, попут великог дечака који невешто крије заљубљеност, насмешен попут Белог Анђела, дао ми је, уместо цвета, велики бели облутак са Атоса.

Тако је место на које никада моја нога неће крочити, донео у моју собу.

Сада сам спокојна.

ДА!

Поубијао, одрадио шта је морао Одисеј и вратио се кући у женин загрљај. Одрађена одисеја славног јунака у коју је невољно кренуо без намере да буде упамћен као: Одисеј.

Одисеја и њихових одисеја је много, али само је један упамћен – због Пенелопе...

ВИЗУЕЛА

Прохујало време центлмена. А са њим и моћ. Додуше, леп стас и висина још су ту. Али нису од велике важности. Визуела и додир играју главну улогу. Нарочито визуела.

Његова половина, мада у поодмаклим годинама, у свакој прилици има мезетлука. У које доба дана хоће. Увек је спремно. Спремна је и послуга. Нема приговора.

Беше плус четрдесет. Кување у сопственом сосу. Закиши зидна ракета. Пријатно се освежи. Она није имала времена за тај ужитак. Журио је. Прво је био извидница. Разгледао је околину. С једне и друге стране викендице. Није било живе душе.

По навици заузео је своје место у фотељи. А испред рељеф. Брда, планине, поток, ливада, бостан, распукла диња. Све наомак очију и руку.

Очи му затитраше игру усхићења. Израз лица блажени. Бубањ у кошу је лудео. Поткожне врпце набрекле. А он? Ништа. Једва се пробуди и сањиво протеже под командом визуеле. Требало је много пешачења по непрегледном пространству савршеног рељефа да би извршио наредбу. И решио је, слушаће команду. Узео је лук и стрелу. Не, не. Још није запета. Требало је још пешачења.

На самом крају, око припреме стреле, неко отвори врата. Беше то млади, црнопути, високи господин. Изненађено погледа у екран живописног рељефа. Опчињен красотом хитро се врати. Минут касније поново уђе. Катастрофа!!! Власница екрана преживе. Он још седеше у фотељи са блаженством које му виреше из очију. Али и са прекором у мислима.

„Зашто је баш сада дошао? И то брзо! Муњевито! Нисам чуо ни звук мотора.“

Збуњени господин попи домаћи препек. Глумио је невештог очевица несвакидашње театралне представе. Попи га у два-три гутљаја и оде. Журио је својој кући. Да среди утиске сасвим посебног призора. Оде да пусти филм у тишини, мирно, у осами. Далеко од очију. Са сликом визуеле.

СИТАН ВЕЗ

Њен бенседин биле су оперске арије. Што их је же-
шће и гласније певала, то су њена туга и бес били јачи, али
су се постепено истутњали будући да јој репертоар није
био позамашан.

Све је било боље од намерне лупе вратима. Ни изра-
жајни превисоки, ни ниски певачки тонови нису парали
уши. Ко је знао о чему се ради, у ком грму лежи зец, тим
мање се секирао. Већ је било искустава са трајањем слич-
них ситуација. И, боље је не чачкати мечку, т. ј. не дирати
лава док спава. Талас мира у кући скоро загарантован.
Свако се изражава на свој начин па је и овај био донекле
разумљив. А и *déjà vu*.

О разлозима би се дало говорити, т. ј. о њиховој
оправданости да изазову реакцију такве врсте да у први
мах неупућеном изазива нелагоду. Ситан животни вез до-
живи и чворове. Треба их расплитати. Што пре, то боље.
Благотворније је. Ако се закасни, или несмотрено повуче,
кидање не гине. Многи су то искусили, нажалост, доста
њих и прекасно за хитније поправке.

Ваља скинути прашину с кофера.

БЛАГОСЛОВ

– Боже, спаси ме, ако знаш за невољу...

– Што, рабе, хоћеш, а што нећеш, знаш ли?

– Врати ми оне године (кад сам био мали) а задржи ми ову памет.

– То, рабе, није по правилу логике божје, ни овога ни онога света...

– А, онда, Боже, ако може, врати ме у оне године и у ону памет. Угодићеш ми и указати прилику да кренем правим путем.

– Божја је воља неограничена, али је већина оних који би то исто хтели. Стога не ваља мањини чинити неправду. Ни то неће моћи. А има ли нешто слично, а богоугодно?

– Има, Боже. Остави ми ове године а врати ону памет кад сам био мали.

– Дирнуо си Бога у дамар. Па што одмах не речеш, рабе? Е то је већ по Протоколу несинајских мудраца. И мисија је божја да људима даје памет и мудрост. Остављам ти године које си с муком стекао и поштено зарадио. Нека ти је, рабе, са срећом, и да те она памет служи боље но што те ова досад служила!

– Боже свемогући, нагостили смо се, само под једним условом, ако раб божји сме постављати услове, да ме после нико не благосиља овако: „Бог ти дао бољу памет!“

– Рабе, могу ти још само рећи: Ко благослов заслужи, не може га избећи!

ПОХАБАНИ КИШОБРАНИ

Игра под маскама.

Тешко неко време где пре него изађеш у свет навучеш на себе нешто што ти није богом дато.

Испразни погледи, бојажљивост у срцима, тешки кораци.

Гледам и не верујем. Помислих, сигурно у некој од радњи продају похабане кишобране, као заштиту од мањка љубави која тумара овим светом. Нека то буде моја заштита, маске не стоје лепо срцима која одишу топлином.

НИ РАВНИЦА НИ ПЛАНИНА

Ниси одавде, ниси оданде, ти си избјеглица из властите коже. Ниси одавде, ниси оданде. Говоре, добацују, шапућу. Ти си можда одозго или одоздо. Са крушке или из мравињака. Скитница, е па то ти је. Ниси одавде, чеговића си. Трчиш кроз алеју шумску, између бала сијена на салашима бачким, трчиш кроз сат и не стижеш предах, утркујеш се са подивљалим вјетром из зачаране приче, оним који веје само црно-бијело. Ниси одавде, ниси оданде, одакле си, из гнијезда, из набујале морске пјене. Мућак прича и тачка са тачком спојена. Није двотачка, већ слијепљена стаза предака, њихових ходајућих сјена, котлова варенике, алеја кајсија, ушорених планина. Ниси одавде, ниси оданде. Ти си можда из коре дрвета потекао, из коријена линцуре, из модрог водоока, из капи кишнице. Ти си полен облак, зато те има све више и више.

ЉУЉАЊЕ

Ето, и њему се, коначно, то десило. Заиграло је срце. Запевала душа, због једне жене, девојке... Иване. После толико година, девојака... Када је и сам помислио да за њега нема наде, сродне душе... Један поглед, случајан додир тренутка...

И, ево, Ивана је у његовом дому. Раздрагано чаврља са његовом мајком.

– Е, кад сам и то дочекала. Мој син довео девојку кући...

Нека зебња, познати трептај душе...

– Кад би и унуче ускоро...

Уздах мајке.

– Али, унуче мора да се љуља...

Смех Иване.

Иванина младост, жудње, нове везе, младићи... Да ли их је било довољно...? Проводи... Има ли и снова, времена, за љуљање?

– Ма, ћу га љуљам ја. Нек се само, овај мој коњ, оже-ни – обећава мајка.

ДАН КАДА СЕ СРУШИЛО НЕБО

Госпођа Роска Тодоровић до бомбардовања Београда на Ускрс 1941. године живела је с ћерком Тијаном и сином Драгутином у трошној кући на Дорћолу, сиротињској, какве су већином биле у околини Електричне централе. Тог недељног априлског јутра остала је без куће, али и без оба детета. Велика запаљива бомба пала је на кућу, сравнила је са земљом и убила Тијану и Драгутина који су још спавали. Роска је тад била на Бајлонијевој пијаци и чим су немачки авиони почели да избацују смртоносне товари, потрчала је кући. Кад ју је видела како гори, пала је нижице на калдрму и онесвестила се. Након сат времена дошла је себи, али то више није била она. Избезумљено је гледала окол, онда пришла рушевини свог негдашњег дома и тихо завапила:

„Децо моја, Драгутине, Тијана, устаните. Идемо на Калемегдан да шетамо, а после ћемо у цркву. Данас је Ускрс, децо.“

Поред остатака некадашњег зида нашла је Тијанину крпену лутку, узела је, пригрлила на груди и почела да плаче.

Погледала је у рушевине и викнула јасно:

„Радомире! Радомире, обуци се одмах и води децу на Калемегдан!“

А њен муж Радомир удавио се још претпрошлог лета кад је за опкладу с неким пијаним аласима скочио у Дунав да га преплива. Нашли су га код Вишњице, две недеље касније.

Роска је неколико дана спавала на рушевинама које су се полако хладиле и сваке вечери би тихо рекла: „Лаку ноћ“. И склопила уморне мутне очи.

Потом је није било пет дана. Причало се да су је виђали с Тијанином лутком у рукама како шета обалом, близу Бачког купатила. Шестог дана се опет појавила код рушеvine. Поново је ноћ преспавала на остацима своје куће. Пред спавање је тихо рекла:

„Лаку ноћ, децо. Сутра ће доћи тата и водити нас на излет у Топчидер. Обећао је.“

Наредног јутра опет је отишла на Бачко купатило. Око поднева ју је видео један комшија који је ту сакупљао грање за потпалу, за шпорет. Причао је да је седела на самој обали, да је Тијанину крпену лутку држала у наручју, љуљушкала је и нешто нејасно певушила.

Он је последњи који је видео Роску.

ГУЖВАЊЕ

Миловао сам је по образима, по врату, по леђима,
по дојкама, по стомаку, по задњици, по бутинама...

Љубио сам је по челу, по очима, по образима, по
уснама, по ушима, по врату, по дојкама, по стомаку, по
унутрашњим странама бутина...

Припијао се голим грудима по њој, привлачио је
себи, спајао се с њом...

А онда ми је рекла да је добро што смо свукли
одећу. Не би било добро да је гужвамо.

Лепше је кад гужвамо само себе, помислио сам.

„РУКЕ“

Кад аутобус застане на семафору, мирно чекајући да промени боју, тада његова стакла накратко постају прозори у туђе животе. Лица могу остати скривена од погледа, али не и шаке што мирују у крилима жена. Свака њихова бразда, пега, старачка флека, посекотина и опекотина, све то у себи чува понајмање једну, а понекад небројено много прича.

Оне месе спратове од слатких тепања, испирају знојаве флеке, пеглају ситне размирице, штрикају шарене чарапе и успаванке, распремају неред, како код куће, тако и у глави, а једном кад све удесе, ни тад се не одмарају. Вештим покретима зачас завежу пертле, удену конач кроз иглу, навлаженим палцем обришу мрље од чоколаде, а умеју да кажипрстом спрече несташлуке и пре него што се они измисле.

Величанствене су те шаке, било топле или смежуране, било снажне или изгребане, увек вољне да миловањем отклоне бол и патњу, па и разоткрију прећутане немире на чије место усаде наду. Сасвим раширене, спремне су да обујме своје, па и туђе, вољено чедо, и читав свет у њему. О чему ли мисле док се одмарају у крилу, са длановима опруженим ка небу?

ЦИГАНКЕ ДОЧЕКУЈУ ЋУРЋЕВДАН

У рану зору на Ћурђевдан, Циганке се умивају испод воденичких млинова, уз цику, песму и смех, прскају се врбовим гранчицама.

Горе ватре ђурђевске, играју и певају Цигани, туку бубњеви, свирају трубе, трепере даире. Игра коло, не престаје, лепршају боје шарених хаљина на нежном ветру.

Пљуска и шуми воденичко коло, просула се белина ђурђевка на обали. Јеца танка жица тамбурица, пролама се простором.

Роје се искре, ватре ђурђевске лете у круг. У висину све се около црвени. Јутро је проткано ружичастом маглом. Сунчане кише у слаповима. Радосним смехом севају очи гаравих Циганки, чује се на махове када музика изнемогне.

Из луга песма славуја, пршти вода на све стране с воденичарских млинова и младих врбових гранчица.

Уз цику, песму и смех на Ћурдевдан Циганке се купају испод воденичарских млинова да би биле још лепше.

О ВЕЛИКОМ И МАЛОМ

Одлазак на бувљак ми је прешао у навику. Верујем као и многима. У почетку ме је притискало свашта од виђеног. Жао ми је било света који продаје и нас који купујемо. Никад нисам умела да се цењкам, и да преврћем по изложеним стварима. Гледам тако у пролазу, па шта ми запне за око. Обично кренем да потражим једно а купим друго, често и што ми не треба. Кажу то је уобичајено. А тек колико имам својих ствари, чаша, сервиса, столњака, могла бих кафану да отворим. Не требају никоме. Прошла мода свему, па и мени.

Јуче дечко моли мајку да му купи пехар, повелики. Мајка му објашњава да то треба да се освоји, али дете хоће баш тај што се на сунцу пресијава.

Загледам наслове многих књига, подсећам се шта сам прочитала. Поглед ми паде на књигу поезије Дучића. Имам код куће, али оваквих корица немам. А нова. Неки кажу како узимаш књигу са бувљака, ко зна колико је руку прошла. Из библиотеке су исто прошле кроз многе руке, па шта?

— Колико кошта? — питам.

— Мале педесет динара, велике сто!

— Важно је шта у њима пише — пружајући му новчаницу, рекох.

Брига њега помислих, и тако је неко то бацио у ђубре.

Жељко Н. Митровић

УСТУПАЈУЋА СРЕЋА

Уступам срећу; очувана, некоришћена!

КРУПЈЕ

Постао је исти као његови пацијенти, само чека да се разријешу дужности и отисне на седмо небо, с том разликом што су они у седмом кругу, али пијавица или вир, вјероватно се своди на исто – свијетлопразно и тамнопразно.

САЊИН МЛАДИЋ – САЊИН

Сања – „дебелуца“ увек би се частила тамним чоколадама. После гимназије, студира језике на философском „факсу“, и, учећи кинески, жели путовати по „бастиону комунизма“.

Сунчаног дана кад се у ваздуху осетио мирис липе, погледи младих су се срили. Пришао јој је и представио: Сањин. Заједно су гледали његов омиљени филм „Buble Boy“. Након тога су, загрљени, шетали.

Она беше бруцош, а он апсолвент Машинства. Супротности дођоше још више до изражаја. Сазнаде од његовог најбољег другара: Сањин има ретку болест – дијареју.

У време када грожђе сазрева и осећамо га у носницама, стигла јој је задња есемес порука прве љубави.

Сањин младић је требао да остане Сањин. Изласци на састанак су били мучење, тако да је он један део проводио у пољском заходу.

Ко жели дечка – сероњу, врисну Сања испред кафића?

РОБОТ ИЗ ПЕРИОДА ДЕМОКРАТИЈЕ

И ту ноћ је морао да ради. Још једна дуга ноћна смјена, ко зна која већ.

Сваке ноћи га је мрак гутао, све више и више. Толико да је почео и да га гризе, мада на његовим металним рукама није било ничега, изгледале су савршено, блештаве као и његова усијана глава, сиве и глатке као и остатак његовог вјештачког тијела.

Али унутар, у тој жељезној конструкцији, негдје у жицама, нешто није функционисало како треба.

Робот је то знао, мада никакав ERROR му се није читавао. Чак и када је ишао на систематски преглед, био је у савршеном стању, никаквог ERRORA у његовом систему није било. А сад, већ пар задњих ноћних смјена чинило му се да му систем није у реду. Као да је знао, имао је слутњу да нешто није како треба. Мучило га је то. Гризло га је заједно са мраком. Можда је то ERROR.

Ах, само још три ноћне па ће да добије новчић да се опет навије за даљи рад, и све тако унедоглед.

Радио је за те новчиће за навијање, откад је активирао, да би могао остати укључен.

На крају сваког мјесеца убацивао је новчиће у свој метални прорез на челу да се његово вјештачко тијело не би угасило.

Није ли то ERROR.

Робот је почео да се пита.

Шта би било да му новчић не треба?

СКОТОВИ

Улична светиљка приводи крају трећу смену. Под њом светлуца неутабани снег. Утроба, непресахла од живота, батрга се безнадежна и крвава.

Жућа трчи у сусрет кеси. Добија пола још топлог пецива! Олакшање и награда што је жива. Згазили су ону неку што је била скотна до недавно. Жућа је, чини се, потпуно сингл. Шета своје вите шапе по дворишту фирме. Можда и има неку цукелу, али нит' га доводи, нит' штенце с њим прави.

Оставља глетави остатак кифле и граби коску. Глоцка крзнена свој ручак у чељустима децембарског сунца. Око ручка се нико не отима. Влажне, умрљане њушкице облизују се сито око леша. Скотови. Од скотна.

„Мама, платићу рачун за струју. Не треба... легла ми је плата“, до детињчета прти се пут.

МИСАО

Ваздушаста, лака, треперава. Тешка, оловна, мрачна. Припада човеку и употпуњује га. Влада и господари. Осликава живот свом снагом људскости у њему. Повезује исткане нити тананих осећања. Затвара челична врата душе и остаје у предворју осећања.

МОДНА РЕВИЈА СЕ ЗАВРШАВА ВЕНЧАНИЦОМ

Пљац-пљац, отворени наводници.

Пљац-пљац, затворени наводници.

Између, филозофија баналности, уз многа разматрања и дилеме. Кроз све се повремено опет провуче чујно пљац-пљац, као да је то нит преко које се прелази у овом или оном правцу па се зато мора и чути, као нека врста сидра, као нотни систем или можда компас.

– Пљац-пљац, ја сам мали малограђанин. Пљац-пљац.

– Пљац-пљац, сад сам већ порастао велики. Пљац-пљац.

Он не зна ко је ко и не зна с ким има посла, главно, увек је обавезан да трчи и да се клања. Да, да... стварно.

ЕКОЛОГИЈА

Пролазник је згужвао Особу и бацио је на плочник.

„Хеј! Не може то тако“, повикао је за њим Шетач, подигавши Особу.

„Научите се понашању. Непотребне људе не бацамо по улици, него у канту за смеће“.

И зафрљачи Особу у контејнер.

ПРОСВЕТЉЕЊЕ

Кад светлост протера таму, смири се страх. Кад нас убије електрицитет из свемира, сахраниће нас љубав ближњих. А да разумни окончамо у болести, у удесу ћемо научити како су нам преци живели од трговине трапом. Измислили су нам новац. Чак и новац без покрића. Без племенитих метала.

Нек је слава онима који пронађоше со и зачине! Да уживамо у храни – кад престанемо са сексом.

1

Није битно време, стварно, нису битни сати, ни посао, ни обавезе, ни живот. Битни су људи којима се оскудује на оваквим местима. Има их, уствари, ту постоји један једини човек, који тренутно стоји у помрчини будућег јутра. Човек, који гледа у белину ваздуха док излази из његових уста и нестаје, замрзавајући се у атмосфери која још није осетила зрак сунчеве светлости. Испод њега су шине, а изнад небо, које се није могло ни препознати од густине гасова у ваздуху. Станица је означена поломљеним кровом, заправо, само његовом структуром, а једина јача конструкција у виду пекаре је затворена. Али то не омета његову потребу да сваког јутра чека непостојећи трамвај.

2

Сунце се смејало нашим шалама док смо причали без даха. Мислили смо да нас не чују, да смо сами. Али природа је тог фебруара надјачала чак и себе. Били смо у центру пажње оних најдражих чинилаца живота. Поистоветили смо се са њима, осетивши битност облака који су замрачили све осим нас. Као у отвореном позоришту без публике, правили смо садржај приче коју нисмо намеравали да остваримо, јер је већ створена из реалности. Оне, у којој нисмо марили за редослед догађаја и тачног приказа људске маште. Били смо слободни да се ослободимо окова уметности коју су људи стриктно изводили пред масом која се дивила њиховим способностима, занемарујући су-

штину коју те способности приказују. Тог фебруара одустали смо од лепоте људске делатности и препустили се оном првобитном смеху.

3

Жути кров станице померио се за десет сантиметара удесно у односу на јучерашњи положај. А то је само једна станица на овом коначном зрењанинском путу, која, заправо, поседује кров, ако станица, у буквалном смислу, може добити такву улогу.

Празно је, почев од те станице. Ту више нико не же-ли да чека додатно распадање. Људи масовно одлазе у последње време, јер желе лагодан живот у коме неће бити места за поправке. Иду, како би осетили савршену неиспуњеност труда и борбе. Иду, јер желе прерано да нестану.

ЦЕЗАРЕЈА

Цезареја се налази на пола пута између Марсове орбите и астероидног појаса. Иако скрајнута са свих главних интерпланетарних коридора, ова свемирска станица врви свјетином из свих крајева познате васељене, јер Цезареја је, у ствари, велики космички град – коцкарница! Коцку, сву могућу, наравно, прати и проституција и наркоманија. Све то овдје је легално. Алкохол тече потоцима и никада га не мањка.

Као и обично, најинтересантније је у великој покер сали. У току је једна од оних епских партија, које ће се препричавати годинама. За столом су капетан Гандо, бивши официр теретне флоте, Гроф, прекаљена варалица и Мачак Цицко, зелени мачак са бијелом туфном преко лијевог ока. На столу гомила новца, златника, зној на челима кибицера, ледена лица играча.

„Одустајем“, рече капетан и љутито баци карте. Средоше се погледи Грофа и Цицка, зеленог мачка са бијелом туфном. Цицково лице није се могло прочитати, па ипак, зелени мачак са бијелом туфном поче да преде.

„Блефираш!“ повика Гроф, „Ти, зелена мачкетино! И лани си блефирао и узео ме са пишљива два пара, овај пут нећеш. Пратим!“

Гроф изручи своје посљедње врећице златника на крцати сто: „Фул! Краљеви и даме“.

Цицко, зелени мачак са бијелом туфном, мирно спусти своје карте на сто: ПОКЕР КЕЧЕВА!

(„Није важно какве је боје мачка, важно је да лови мишеве“, кинеска пословица)

НА ШАЛТЕРУ

Услед штрајка радника, редови пред службом не јењавају, ево већ трећи дан. Нестрпљење је одавно премашило тачку кључања, а сад на петнаест минута до затварања, исто питање исписано је на лицима свих присутних: хоће ли стићи на ред или ће и ове часове морати да придодају одвећ предугачком захтеву за надокнаду? Врпоље се, цупкају с ноге на ногу, провирују преко рамена оног испред себе, а неки размењују приче да прекрате време у чекању. Жагор масе одзвања ходником и меша се са отегнутим листањем папира и лупањем печата, сливајући се у реку која неузнемирено тече у свом мермерном кориту. Настане тад пометња када чича из обезбеђења спроведе једно одело до шалтера, на уштрб гунђања и жалби што започињу као уздаси прошаптани у браду да би убрзо нарасли до гласног негодовања, али нико се не мрда и дотични излази на улицу смешећи се. Његов задовољни кез лебди пар секунди испред стаклене фасаде, али бива одуван чим се врата Службе за Рефундацију Изгубљеног Времена уз тресак склопе.

ЈУТАРЊА ДОЗА НЕЗАДОВОЉСТВА

Људи носе проблеме, а Дарио и Дуња не умеју да глуме љубав и окрећу леђа свету. Пењу се у вишеспратници и затварају у зидове и покрећу програм и сцену и породицу, и све чиме човек себе стеже када бира окове.

На бетонском балкону расту и одгајају слонове и камиле и крокодиле. Склањају се од природе и окружења и комшија и навикавају на јутарњу кафу у ваздуху, истурени изнад позорнице.

Чује Дарио у сну сватове без песме и црне коње и љиљан бели. Зором изазива страх укућана моћним магарећим копитама и рачвастим рогом и телом полузмаја-полукозе. Чељусти му зјапе све до ушију, отровног даха.

Опака је ујутру и Дуња, с крестом на глави и пути боје крви. Попут змије с репом шкорпије, отров баца из три реда зуба. Друга тужна жена пушта скоро људски глас и њено име дозива кроз ноћ.

Три-четири пута долазе нека црна деца и мачке и вране. Пију чемер из корена пелина. Навлаче поглед пролазника на веш и буре с туршијом и резервни замрзивач.

Дуњу напада паника и страх од лудила. Дарио је туче испод ока, преко целе леве стране лица. Стан тоне у очај, оазу зла и чира и адреналина.

ДОУШНИК

– Господине, ви, ви који показујете на себе... Пођите с нама, да, ту близу, на кратак разговор.

– Извините, јесам ли ухапшен? О чему се ради?

– Само полако, чим стигнемо, све ћемо разјаснити.

– Али, о чему се ради, само сам стајао у реду...

– Без дискусије. Улазите у кола.

– Е сад да вас чујемо.

– Шта да ме чујете?

– Па све што вас сврби, и то од почетка. Као, на пример, испричајте нам јучерашњи дан.

– О томе се ради. Могао сам и да претпоставим. Био сам на путу и немам везе са штрајком.

– Осим што си га организовао.

– Дакле, прешли смо на ти. Откуд вам та идеја? А, да, ви сте полиција, све знате.

– Као што видиш, нисмо лоши. А и много смо јаки. А имамо и своје људе свугде, где год затреба.

Али, знаш како је то с људима, кварљива роба. Потребан си нам и ти.

– У супротном...

– У супротном ћемо бити на две супротстављене стране. И то ти не препоручујемо.

– Богами, то не препоручујем ни сам себи.

СИМФОНИЈА МАЈСКЕ ВЕЧЕРИ

Беше то лепа мајска ноћ отета од априла, препуна мириса липе, жамора и пригушеног смеха. На Славији жена која вози тролејбус враћа тролу на њено место. Код куће је чека дечко. Припремио је вино и диск с музиком Чајковског. Марко седи у тролејбусу и тупо пиљи кроз мусави прозор. Данас се коначно развео. Поглед му се сусреће са лепом девојком у камуфлажној униформи. Игору је данас био последњи дан на послу. Једна пријатељица се поверава другој; трудна је. Ова јој честита и онда некако са нелагодом јој признаје да су јој констатовали рак дојке. Грле се, смеју и истовремено плачу. Девојка са опасно добрим ногама у чарапама које се пресијавају, витким прстима украшеним окер лаком, нежно пребире по екрану свог Ајфона, чекајући лајк којег нема. На следећој станици, улази старији љубавни пар. Елегантно су обучени и пуни неког заразног полета. Госпођа, испред једног бубуљичавог тинејџера, седа до мене. Устајем да уступим месту упорном крадљивцу њеног срца. Зачуђено ме погледа и упита:

„Зашто?“

„Зато што је неискупљив грех раздвајати заљубљене!“

ЖЕНСКЕ ПРИЧЕ

— Јеси чула? ОНА га је преварила! Али не би она њега НИКАДА преварила да није пре тога преварио он њу. Тада, КАДА ГА ЈЕ ПРЕВАРИЛА, знала је за његову превару. А замисли, да се ОН УСУДИО да је превари! Наравно да је после тога ЗАСЛУЖИО њену превару. Ћубре једно!

НЕСТАЈАЊЕ

Сви су били ту. Различитог пола и узраста. Неки богати а неки не, неки лепо а други ружни. Неки се смејали, други су били озбиљни, и одела су им била различита, али су ипак сви били ту. Девојка из другог реда, смешила се са венчања. Млада жена из средине, била је у хаљини са неког пријема. Младић из последњег реда, гледао је у даљину. Бака изнад њега, носила је наочаре. А старији човек из угла, имао је шубару на глави. Било их је још, али се нису сви видели. Девојку која се смешила, нашли су обешену у свом стану. Жена са пријема, скочила је са седмог спрата. Младић се предозирао, бака је остарела и угасила се, а деда је остао доследан својим идеалима до самог краја.

Сви су били ту, из неког срећнијег периода, и посматрали нас са умрлица на црквеној табли. Гледала су нас и као да су нам хтела рећи да су још ту, ту где су рођени, живели или само умрли и да их барем док слике са умрлица не избледе, не заборавимо!

Драган Попадић

КОЛИЈЕВКА

Расковао је колијевку и ћутке од ње направи крстачу.

МИЦА

Јули је Мицу носила у очима и у прегрштима својих шака. Под грлом до своје душе. Расла је Мица мека и пуф-наста. Па порасла да одлази и долази. Један њен долазак Јули је чула као ситно маукање по дворишту. А у кући је стала не верујући да види оно што гледа: на једном кревету једно маче се мигољи, на другом кревету једно маче, на спојеним фотељама два мачета се крећу и сударају.

„Мицо, како си их распоредила!“ кикотала се Јули.

Мица их је сама одселила преко плота, пошто их је приказала. Комшиница је отворила свој орман да узме веш и цикнула: четири мачета замаукала.

„Одакле овде! Пис, пис!“

ПЕСМОЛИКИ ГЛАГОЛИ

Да ћутим и гледам низ време – рекли су глаголи у мојој песми заузимајући централно место у реченичном свеобухвату живота.

Да ћутим – као да је ћутање златни вез свакодневља без заплета у детаљима радње. И ослушкујем њихов говор (са императивном визијом израза) кад се уском међусобношћу призивају у помоћ заокружујући непотпуност лирског изражаја. Кад вуку за собом исторечје низа обзиром глаголске понуде и отварају околину доживљајних моме-ната кроз свет блиских и удаљених објеката. У дијалогу са неизоставом употребног смисла.

Да ћутим размишљајем док они говоре (кроз време песмоликог сазревања) о идејном и тематском схвату све-видног и невидног. О борбеном непрекиду са свеукупом животне пролазности (као изгледном обличју одредбе за време). Док упорност жеље сливају у функцију прилошке одредбе за начин а узрочне везе изливају из осећаја генетском приврженошћу песми (као субјекту уметничког иска-заја стварности). Кад израста песмолошки нагласак вредности и у безличју реченичног скупа речи – животним од-ређењем из песмоносног стварања.

АНАМНЕЗА МАСЕ

Стадиони су увек показане. Прво су почели сукоби на Маракани. „Цигани“ и „Гробари“, затим се то пренело на кошарку. Хала Пионир, Партизан и ФМП. Обе утакмице су одржане иако је боја дреса помутила боју нације. Затим се то пренело на Максимир. Овог пута је боју дреса превазишла боја нације. Утакмица је започета, никада довршена. Уследио је после Хајдук из Сплита. Утакмица није ни започета, а застава, тада већ непостојеће државе, нестала је у пламену. Месец дана, након тога, тенкови су кренули ка Вуковару.

Кажу да када купус, и лук, и шаргарепа, драстично поскупе, да тада настају револуције, немири, социјална превирања...

Сутра морам отићи на пијаци, стадиони већ одавно горе.

ЈУТРО ПОСЛЕ

Знала је да ће сванути тај дан. Није га чекала, није му се радовала, само се надала да ће након њега доћи мир. Загледала би се у даљину, замишљајући како се буди дан после слободна и чиста.

Сећа се, био је Божић, време нових почетака, време. Одлучио је да оде мирно у сну, у ноћ посвећену мртвима, ван свих правила и правде у коју је желела да верује.

Стајала је над одром и гледала оно што је остало од њега. Зар он? Изгледао је питомо и достојанствено. Она је знала шта се крије иза заувек склопљених трепавица. Остали су наслућивали, имали део слагалице, док је она, нажалост, видела све.

Гледала је док су га спуштали у раку. Тупи ударци и онај грозни звук земље која пада. Чинило јој се да је готово.

Следећи дан, мирис могућности, увек исти приказ. Међутим, оно чему се надала је изостало. То је и даље она. Сећања су ту, отисци као споменици. Заувек.

Изгледа да јутро после не мења ништа.

ВИСОКИ ТАМНИ СТРАНАЦ

Сједио је на клупи испред уреда информација. Улазећи, поздравила га је уз смијешак. Блиједо ју је погледао не одздрављајући.

Сазнала је с којег перона јој полази аутобус. Излазећи, упитала га је срдечно: „И ти се данас враћаш?“ Збуњено је узвратио: „Ми се однекуд знамо?“

Чувши глас, схватила је да је погријешила. „Опростите, замијенила сам Вас с неким“, изустила је. Уз неугодну кренула је према тоалету. Мушкарац је запањујуће лично на колегу којег је упознала на конференцији.

Кад је излазила из тоалета, човјек је био тамо. „Јеси ли за каву?“ упитао је. „Аутобус ми ускоро креће. Неки други пут“, пристојно је одбила.

„Што ако неће бити другог пута?“, упитао је.

Без одговора одјурила је на перон и сјела у аутобус сва сметена.

Високи тамни странац гледао ју је кроз стаклене зидове колодвора.

Његово питање било је клетва. Усамљеност ју је више никада није напустила.

СРЕЋА

Милан је тражио своју срећу свуда наоколо.

– Да – рече он својој жени Ани – постоји срећа, али је треба наћи. Лице му је било тужно као у разочарана човека.

– Тако ћемо умрети, моја Ана, не сазнавши шта је срећа! – рече он сецкајући речи.

– Колико је велика планета, па хајде наћи срећу – одговори му Ана и направи озбиљно лице. У Милановој глави се јавила недоумица: зашто срећа баш нама када можемо свакога часа умрети. Стајали су као укупани и гледали у небо размишљајући. Напослетку су схватили да им је заправо потребна чаролија људске среће – Мој деда, мој отац и мој брат тражили су срећу, али је нису нашли и тако умреше без среће – заврши Милан своју причу.

У ЗЕМЉИ ЗАБОРАВА

Поред друма – табла без икаквог натписа. Само једна линија на њој, као да је неко хтео слово да започне, па се предомислио. Застанемо испред ње. Погледам странца што ходи са мном и питам: „Јесмо ли стигли?“

А он узврати: „Мени се обраћаш?“

ЊЕНА ЈУТРА

Њена јутра, почињала су бесом, помешана презиром, а уз прву кафу постајала су самодеструктивно гађење. Скоро увек, са мимиком одвратности према свему, започињала је дан.

О себи је мислила да је... , да је Краљица, неодољива, најпаметнија и увек закључак, како да та гомила одвратних њушки не препознаје сјај. Није имала ништа, сем своје наметнуте самоће и омеђеног зидовима, стана у поткровљу. А могла је имати, не имати већ поседовати све и свакога.

... како би одмицало јутро, које се ускоро смењивало са даном, кроз цинични осмех, лажне пажње и разумевања, у себи је из душе вадила, најодвратније помисли, преточене у осећања према свима који су били у оку. Сада, са годинама које су искрзане у немирима и ратовима са собом и светом око ње, више није лако могла ни скривати...

...вече, потпуно сама, са самозадовољним изразом лица, намонтираним као пред снимање... дивила се лицу из огледала, сутра, помислила би у паузама нарцисоидности, сутра је то јутро, њено јутро... које... се...

МОЈА ПОРОДИЦА

Моја породица има шест чланова. То су мама и тата, Предгаг и Ненад, мој усисивач и ја. Усисивач и ја смо мали, вредни и добри. Мама и тата су сада само вредни, а били су и добри док прошле године из болнице нису донели бебе.

Бекутанери много галаме и много прљају. Нас двојица, шта ћемо, скупљамо и усисавамо за њима да помогнемо родитељима који око њих увек имају много посла. Браћи, Усић и ја, ни удружени, не можемо ништа – ја зато што је њих, ипак, двојица и тек треба да напуним пет година, а усисивач зато што је и он малецки и ниједан не може да стане у њега, а камоли обојица.

Пре неки дан је долазио чика мајстор да поправи усисивач, којег сам покварио чистећи за Пеђом и Нешом. Молио сам га да поправи и близанце и добри чика је хтео да ми помогне, али му мама и тата нису дозволили.

Кад порастем, мој мали усисивач ће бити прилично стар и мораће у пензију. Ја ћу и даље бити марљив и зарадићу много пара да могу лепо да се бринем о њему и о родитељима. А за Предрага и Ненада ћу купити нов, огроман усисивач.

ЧАРОБНА КУГЛА

Имам детектор предвидљивости! Почело је овако. У збирци прича групе аутора читала сам биографије. Код једне сам застала и рекла – овај аутор псује! И стварно, прича је била пуна псовки. Застала сам код друге, и рекла – патетична прича! Уредници су рекли да је у њој погођена тема „Мир“. Хтјела сам да их питам да је умјесто књижевног био ликовни конкурс, да ли би само нацртан знак „реасе“ (онај којег су хипици прославили) био достојан излагања на изложби. Али, предвидјела сам да се само у књижевности могу дешавати овакве ствари, и нисам питала ништа. Читајући побједничку причу једног књижевног фестивала, након три прочитане реченице знала сам крај приче. Било је то предвидљиво, потрошено приповиједање. Жири га је назвао стишаношћу и непретенциозношћу. И то сам предвидјела. Предвидљивост је расла из дана у дан. Зашто ово пишем? Знате ли причу о цару Трајану? Е, зато. Предвидјела сам да ме не би разумјели. Зато ћемо чекати да израсте поента. Јер до сада ништа осим ове тајне приче није породило детектор, а да иоле оправдава његово постојање.

Марина Раичевић

КИШОБРАН

Сатима је стајао на киши. Није се појавила. Оставио јој је кишобран да не покисне када она једном некога буде чекала.

ОДЛАЗЕ МИ ПРИЈАТЕЉИ

Помислих, да ми се можда само чини. Али не! То је тужна истина, да моји добри пријатељи одлазе готово сваки дан! Мада то не желе. Одлазе! А где, то не знамо тачно ни они, ни ја. Нестају! Иако су до јуче били овде, често тако близу мене. Из наших заједничких, остварених и углавном неостварених снова, одлазе у један нов, непознат, и можда заиста вечити сан. Одлазе! А били су тако добри људи! Чак и они, иако су моји пријатељи, можда неповратно, заувек! Али, нажалост, и добри морају једном да оду.

Помислих, ако постоји рај, то ће бити једина утеха мом болу?

Често нисмо стигли ни да се опростимо, загрлимо и пољубимо на растанку. Мада је за све људе смрт природна ствар, за мене је њихов нестанак неприродан и неочекиван.

Сви имамо исту тугу у очима, јер нико не може да верује, и ако верује, да буде сигуран да ћемо се опет некад, и негде срести.

Одлазе моји пријатељи! А са њима је већ више пута отишао и мој невидљиви, али бољи део мене. Напуштају ме пријатељи, тако брзо... а док смо још могли, нисмо се ни дружили довољно. А сад је, ето, касно! Кад смо то схватили, немамо више времена.

ДАН РАСТАНКА

Држим те за руку. Бледа је. Хладна и мршава. Бар толико могу да урадим након свега. Након што си, оног дана када си ме на свет донела, моју ручицу узела у своју и нежно је пољубила. Након што си ме чврсто за руку држала учећи ме како да пређем улицу на путу до школе. Или када си ме водила на први стоматолошки преглед, па и на гинеколошки. Након што си је сатима гледала и мазила када сам ти показала свој веренички прстен. Сијала си колико и он. Након онога када си ме држала за руку док смо чекале резултате крви мог детета јер је то била прва његова прехлада. Говорила си: „Све је то нормално...“ И онда када сам непромишљено хтела да се разведем, села си поред мене и својим длановима поклопила моје: „Добро размисли“. И јесам. И дугујем ти све. Сваку своју одлуку, сваки свој део живота, дугујем ти себе. И након свега, бар толико могу да урадим. Да те држим за руку док испушташ своје последње издисаје уз речи: „Заувек ћу те бити жељна“.

НЕИЗВЈЕСНОСТ

Дуго сам већ овдје, у овом граду и међу овим људима. Навикао сам се на ове кишне улице и на ову рањену ногу која ме већ дуже вријеме мучи. Нисам имао нарочитог циља нити сам знао како ће се све ово завршити. Напослијетку, нисам знао ни шта тражим овдје ни због чега сам дошао. Вјеровао сам да ни ови људи који овдје живе немају одговоре на ова питања. Гледао сам филмове до касно у ноћ. Стан у приземљу је поново показивао знаке живота, нешто се у њему комешало. Преиспитивао сам се да ли сам уопште видио некога како улази или излази из ове зграде од времена откад сам дошао. За стан у приземљу који је био тачно изнад мене сам био сигуран да у њему има неког. Мимо комешања из стана у приземљу, ништа се више није чуло у цијелој згради. Слегао сам раменима, онако, за себе. Испружио сам ноге на ивицу прозора и запалио цигарету. Гледао сам у облаке који су се споро помјерали ка Западу, тамо, горе, на врху планине.

ДВОРЖАК

Моћан звук оркестра дочаравао је различита расположења која доминирају Дворжаковом симфонијом „Из новог света“. Распеване деонице другог става звучале су блиставо, али не и за нашег врлог суграђанина Симјана Ристовића кога је жена на једвите јаде натерала да дођу на концерт и који је убрзо задремао.

Додуше, за почетне деонице које је одликовала богата ритмика и где су хор и оркестар деловали самоуверено и снажно, господин Симјан Ристовић је зачудо изгледао заинтересован, али су га потом дотукле оне нежне и прозрачне хорске деонице.

БИТКА

Једна реч је одлучила да се бори против песме. Прочетала се та реч по природи да преузме од ње понеку димензију природности. Али за време шетње побуњена реч набаса на вештачко небо, вештачку траву, вештачке птице, вештачку земљу. Реч се забрину шта се то збило са природом. Одједном јој се песма јави издалека, тврдећи да је сву природу преместила у себе а њој оставила извештаченост.

Онда поче битка између извештачености и природности пред побуњеном речи.

Пошто није могла да издржи приказ силине битке, побуњена реч се склони у песму и тамо дуго остаде.

РИБАРЕВ ДАН

Сом којег је ухватио био је сувише мали да нахрани из далека пристигле госте. Помислио је да је дан могао бити дужи макар за педаљ, сигурно би се још који кешао за његове огрубеле руке. Последњи титрај сунца које је замицало за полеглу траву показало је све дубоке усеке, ожиљке, бразде на длановима. „Бога ми, мораћу да користим ону Савкину помаду, треба унуке миловати по меким образима“, затим је дубоко удахнуо, осетивши у ваздуху мирис новорођенчета: „Питаћу Манета да поранимо, можда до поднева нахватамо на мушицу ко зна какве рибе. Сутра је добар дан!“

ЦЕО ЖИВОТ НА А-4

Било је и јесте овако: у раним шездесетим годинама, Њему и супрузи Јадранки, млађа ћерка Јелена подарила је Катарину а Радмила одједном Марију, Милицу и Милоша. Када је навршио 65 година живота и 45 радног стажа, из Министарства спољних послова Србије обавестили су Га да је, по сили закона, пензионисан. Против тога се није бунео, напротив, био је пресрећан што ће – као школовани дипломата „читав и нормалан“ завршити професионалну каријеру. Као дипломата, осим најчешће монотоног посла у Централи, повремено би по задатку обилазио наше амбасаде и конзулате по свету. Тако је, сем до великог броја по Европи, стигао и до бројних афричких земаља. По више година службовао је, када није било лако службовати, у Анкари, Тирани, Подгорици и Вуковару. У вишедеценијском периоду, са колегама је у иностранству представљао своју Земљу која се раније различито називала. Поред тога, са колегама се борио против различитих људи и организација које нису увек мислиле добро Домовини. У тој вербалној борби бранио је Домовину на различитим медијима и на страним језицима које је говорио. Дипломирао је међународне односе на Факултету политичких наука у Београду. Уз кредит који је касније вратио и, објективно, скромну финансијску подршку родитеља, морао је и да ради преко студентске задруге. Образовну основу дала му је завршена гимназија у Врању и основна школа у оближњим селима Ристовцу и Жбевцу, са изванредним професорима, наставницима и учитељем Србољубом Милићем. А цео живот, овако укратко приказан, почео је далеке 1950. године на Косову и Метохији. Било је и тако јесте.

ШТА САД?

Шта сад? Пали су снегови и танки бели покривач је прекрио уморну земљу. Тај злодух који те је водио напустио те је и отишао да упропасти неког дугог. Овај мој ћути склупчан на ћилимчету у ћошку. Волим га мада је неваљао. Ипак никад ме није саветовао криво. Воли и он мене, зато ме и не напушта. Понекад помислим на тебе, како ћутиш сам у соби загладан у светлост ватре из камина. Не жалим те више. Ти си од оних људи који нису пријатељи ни себи ни другима. Светлост коју сам видела у твојој души, нетрагом је нестала. Како си могао да не прозреш неког ко ти је први пут ушао у кућу доносећи ти на дар икону Мајке Божије? Заслепело те је нешто друго, то није била љубав... Видим ти смрт како иде низ друм, кроз поља, у црним чизмама. Иде и сваке зиме је све ближе дому твом. Чујеш ли како шуме крошње црних шума кад кроз њих пролази ледени ветар? Шта ћеш да радиш сад кад си остао сам заувек? Не, нема милости у мом срцу. За тебе у мојој души нема ничега, само пусто, ледено поље покривеном снегом и ледом. Не рачунај на мене никад више.

ЗАБОРАВ

Копним као снег крајем марта. Залуд се спрема пролеће и сунце се смеје. Влага мокрых шума ушла ми у кости. Мирише ми коса на ветар и кишу. Бесциљно лутам боровом шумом. Прате ме сенке давно умрлог лишћа. У црном грмљу презрелих купина сањају славуји. Ноћи овде немају краја. У сновима сам неко други. Залуд дозивам заувек заспалог оца.

ПОЈАВА

Волим дуге шетње. Опуштајуће ходање без циља. Бег од сопствених мисли. Врста медитације. Нада мном се натуштило, као да ће потоп. Убрзавам кораке. Прекасно. Прве капи ме ударају по темену. Ледене сфере секу низ леђа. Отварају се кишобрани, настаје пометња. Пролазници се склањају под стрехе, на сигурно. Нема повлачења, храбро напред. За сада киша лагано ромиња. Хлади ми луду главу. Испарава напетост, нервоза, бес. Добовање воде са неба се интензивира. Забавља ме паника, што наступи међу светом. Почиње пљусак. Надолазе течни зидови. Град одише свежином. И влада потпуни мир. Све је занемело. Чује се једино ритам облака. Шљапкам барама, обућа ми је натопљена, мокар сам до гаћа. Пријатан осећај, уживам. Понекада је лепо сквасити се. Нарочито када знаш да те чека удобност дома и врео туш.

ЉУБАВНА ПРИЧА

- Драга, понеси ми зубе! Ту су, у чаши.
- Шта ће ти ноћас?
- Ноћас бих да будем страстан. Хоћу да гризем.

ОМЧА

Рат. Окупатори нас преплавише. Гамади домаћој пружише прилику. Да им снисходљиво служи.

У кући ме шћућуреног нађоше. Домољуби. За Дом спремни.

Омчу завезаше. Вештином руку својих.

Испод пазуха ме хватају. Нејаког, лако ме издижу. Омчу ми намакоше. Одоше. Остадох да се у ваздуху њихам.

Кркљан. Гуши. Кажипрст испод чвора потурам. Да ми гркљан не дроби.

Успевам да је олабавим. Омче се ослобађам. Тло ме тврдо дочекује. Падом се уздижем.

Руком се за зид хватам. Тело прикупљам. У клупко се претварам. Наглавачке се котрљајући пребацујем.

Према граничној реци се стуштих. Газове своје река раствори. Да ме пропусти. Као Мојсија Море синајско. Спасоносно.

У земљи се суседној нађох. Од гада домаћег се избавих.

Слика се замрачи. Сан отплови. Прича ова настаде. Са завршетком срећним.

МАШИНА ЗА СЛАНИНУ

Чика Васил и његови другови пензионери су напасали овце у околине града и разговарали да им брже прође време. Желели су нешто и да зараде за породицу, јер су пензије мале. А и свежег мяса да има за празнике. Гледали су да чика Петко сваког дана пролази поред њих и бере по пун џак коприва. Питали су се зашто ће му ове коприве. Како је чика Петко имао тежак карактер, решили су да га задиркују.

– Чика Петко, зашто ће ти та коприва? Шта радиш са њом? – питали га овчари.

– У кући имам једну машину, која прави сланину! – љутито је одговорио чика Петко и продужио својим путем према копривама.

А

кад желиш да умреш, време ти је највећи непријатељ, не знаш како да га пожуриш

а онда се тешиш: мрзиш некога, нема праве музике, хоћеш да кажеш некоме да је неписмен а онда, чак и бесмислено глупо пијан, знаш, то је отказ, и повучеш се к'о пизда

а тако то иде...

Б

Желео сам, а никако, да будем психијатријски, њихов, чак и уз све опијате

Каже се, добровољно, А МЕНИ СЕ НЕ ЖЕЛИ ТО БАШ, зашто? – ЗАШТО! – ПИЦАМА, ЧЕТКИЦА ЗА ЗУБЕ, ПЛАСТИЧНЕ ПАПУЧЕ... а ко није био у болницама нашим, нека само замишља

И хтео сам, али сам покушавао и да мрзим људе, мислим на одређене људе, ништа

Празно

Још горе

По мене, горе

Мислим, финансијски,

Мајка вели: интернет, дрва за зиму, струја, кабловска...

А ко сере против опијата, нека се се посере прво на себе.

Ц

Добио сам позив.

Бесмислен.

После су ме „тешили“.

ЗЕМЉА БЕЗ ПАСА

Маску сам предачку, да не примете пси, ставио на лице, и пошао старинским путем. Још су га чували пси-стражари; мислио би, залеђени споменичком коначношћу, али они, ипак, беху послушнички будни.

Крај старих мостова, река, ћуприја и ханова са задахом, очи су им бесмртно бделе: ваља зарадити плату. Сред моста стргоше ми позајмљену кожу свих Мојих; рекоше – преци су прошли, *попушили*; прелази се плаћају.

Не хтедох да им платим *мостарину*, па гурнуше ме у воду: у паду сам се прекрстио, да се они разбежаше, те вода тад рече: *Не бригај се, меко је, мало низводније обала је твоја. Тамо ћеш бити сув.*

Заспах са много воде у плућима. Кад сам се пробудио, таласи ме бејаху избацили на обалу. Заиста сам био сув, али и без маске. Била је сувишна, јер то је била ЗЕМЉА ПРЕДАКА, без паса.

Бејех последњи и најмлађи који је познавао адет одржавања реда, те морадох да навучем маску пса, да живот се на планети настави.

Из тог сна се више нисам будио.

ПРВА КРАТКА, НАЈКРАЋА

- Мама, зачу се из собе.
- Ево, сад ћу!
- Тата, поново дозивање.
- Само да пошаљем мејл!

Ћутање које је дошло касније надгласало је све дијалоге до тада. Ћутање постаде једини разговор који се могао чути у овој кући. А кућа је личила на оне негдашње. Обичне, у којој живе обични људи. Куће у којој мирише кора од јабуке бачена на шпорет, у којој се смеју због тога што је смешно, а плачу јер је тужно, у којој се вуче за рукав да би се нешто саопштило и у којој се разговара и кад нема рукава. Кућа у којој не станује муцање, страх и усамљеност. Мачке лове мишеве, а миш се не држи у руци на столу. Зна се где је мишу место!

У оку девојчице настанила се тишина. И није плаћала станарину. Ту је живела и уживала. Била је и подстанар и газда. Тишина као датост, тишина као постојање, као почетак. И крај. Као... живот у коме не станују речи. Дислексија, дисграфија, дисживотнија... .

МОЈА СЕ НЕ ПОРИЧЕ

У групи сам планинара у близини манастира Студеница. Улазим у воденицу поточару и питам воденичара да ли могу да купим кукурузно брашно.

– Може, рече. Две банке кило. А колико хоћеш?

Два килограма.

Напуни кесу, завеза је и пружајући ми је, рече:

– Четири банке.

Дајем му новчаницу од педесет динара и кажем да кусур задржи,

– Пријатељу! Моја се не пориче. Рекао сам четири банке. Узми кусур или остави брашно.

Овде влада дух Св. Саве, помислих у себи.

ШЕШИР ПЕТРОГРАДСКЕ ДАМЕ

Могу да вам испричам причу из петроградског сна, каже један у нашем песничком друштву, могу, мада никада нисам био у Петрограду за који сав свет зна, знате и ви, али, шта хоћу да вам кажем, нема везе што сте и ви, као и ја, или, можда, нисте, помно читали руске класике, хоћу да кажем да је то прича о једном дамском шеширу што лежаше на трави у Јекатеринском парку док сам ја читао руске новине, иако не знам руски, и преко њих гледао у тај шешир, ишчекујући кад ће се појавити његова власница да га узме.

Погледао је у наша лица, рекавши: Видим ваше чуђење! Ово вам се чини, не баш нарочито, успелом досетком, али, замислите само колико је дамских шешира разнео ветар по петроградским улицама и парковима, а да ни о једном није испричана прича ни у једном од великих руских романа. Зар то није жалосно!

НА ЧАСУ

Уписујем час и питам једног од редара – *Quelle date sommes-vous?* а он ми одговара ко је одсутан. Други редар му прискаче у помоћ и додацује му – Обриши таблу! на шта сви праснуше у смех и објаснише им да треба да кажу датум, али они и не слушају питање него механички одговарају.

Напоследку, редари рекоше датум, пријавише одсутне ученике, а и таблу су обрисали. За сваки случај.

ПИТАЊЕ

Дим магли већ замагљени прозор. Гледам удаљене жишке и питам се:

„Шта ћу мислити и да ли ћу гледати кроз овај прозор за десет дана, месец, годину, две...?”

Гледам те жишке и нису ми јасне.

Реци ми, како да их опишем, како да допрем до њих?... Око њих је мрак. Јесам ли и ја жишка?...

А сутра ће их дан угасити и ноћ поново упалити. И тако кроз време, и тако кроз мене...

У ПРИПРЕМИ

- Како вам је горе, професоре?
- Добро је, добро је, само ме свакодневни поглед на доле чини очајним.
- Зашто?
- Шта се то дешава, какав је то говор, писање, преводјење...? Какав је то српски језик – није српскохрватски?!
- Дуга је то прича. Причаћемо горе.

СУСРЕТ

Седела је дуго, на обали сна и јаве. Жмурећи је чекала, да међу хиљаду корака осети најдраже. Слутила је његов дах на образу, упркос маку, житу, ветру, што чежњу у колевци зеленила успављује. Тражила га је по раскрсницама, путевима, у цртама лица што су долазила и одлазила. Није га било у игри облака, у менама сенки што одлазе и долазе...

– Доћи ће! Једном мора доћи кораком што мирише на борове иглице и бескрајну слободу у плавом погледу, који је био погубан за мене. Наш сусрет је неизбежан, судбински. Сви у себи носимо један дан живота, смрти, сусрета две душе.

– Претерујеш. О чему ти то размишљаш?

– О путоказу! Видиш да је нагнут у страну и да нам показује погрешан смер.

– Погрешан смер, пут, а тврдиш да ће доћи!?

– Доћи ће! Мора доћи!

Путоказ је био заиста труо и накривљен на једну страну. Џони је био у праву. Није дошао на њену обалу сна и јаве, али је она стигла до његове обале. Да ли је судбина режирала сусрет, или је био случајан? О томе сада нико не размишља.

– Џони, брате, верујеш ли у судбину? Ја верујем!

СИЛУЕТЕ

Тих година су тражили славу неки потиштени уса-мљеник и један ратоборни каријериста, оштрим кораком су се упутили према јасном и недостижном циљу, тела су им била усправна, врат погнут, главе забачене уназад, улепљена коса је додиривала рамена, чела закошена, поглед строг, лица без осмеха, били су по много чему различити, али су имали исте силуете.

Тих година знао сам много прича о њиховом фанатичном тражењу, данас не знам ниједну, узалуд покушавам оживети њихове ликове, уместо њих увек видим две силуете које тумарају ноћу, стапају се у једну и губе.

ИЗ МИНУЛИХ ВРЕМЕНА

Згрчен сам на поду. Мучно је и збијено. Хаотично мењам канале. Осећам како оживљавам пред ликом плавуше која затеже чарапу и дубоко је захвата жабицом у неком црно-белом филму, док ми светло с ТВ екрана усисава лице, а ноге и глава се мимоилазе између издужених руку.

Покушавам да успужем уз леђа и зајашим рамена тражећи спас кроз гужву прегласног снимка концерта из минулих времена понављајући гласно:

„Све у фини материну...”

РЕЧИ

– Нисам тражио ништа. То није много. – рекао сам просто, готово преплашено, палећи нервозно цигарету. Ветар је фијукао улицом Достојевског и мешао се са жагором босоноге циганске чељади, раздрагано расплинуте у позни априлски сутон. Однекуд је допирало њиштање ждребета, а са врха зграде под чијим тремом сам скривао лице од себе, од живота, од... њеног мука, титрала је у неправилним размацама реклама једне велике светске компаније.

– Напротив! Напротив!!! То је премного, то је неподношљиво много... – узвратила је ватрено гризући уснице. У очима јој је блистао бес свих поражених срдашаца овога света, свих осујећених жудњи, свих обмана и самообмана које танана девојачка душа може утиснути у своје тајноване наде. Бес утескобљених груди, белих, невиних... – Тражио си све, проклетниче. Лукавче, ласкавче... Уздао си се у све оно што ниси изговорио и добио све што смо обоје прећутали. Пред тобом сам свукла своју коштану срж, онај језиви страх од новог и непознатог мушког ребра, низ заборава ми је склизнула туга коју сам понела на раменима још као бруцошкиња, остала ти је на знојавим слабинама моја једина исконска нагост. Онај трен у којем нисам више могла узмакнути од тебе, а још мање од себе, добио си, а то је више од мене, више од живота, све што сам имала... то је.

СРЕЋА У ШОЉИ

„Видим ти новог дечка, плав, висок. Видиш ову мрљу овде што стоји, као да држи цвеће? Како не видиш? Погледај како се лепо наслонио на зид и чека!“

„Ма какав нови дечко, види ме на шта личим, сва сам се офуцала!“

„А ово овде, то ти је неки посао. Ове линије су ти зидови канцеларије а ово је велики прозор, у некој пословној четврти, као у америчким филмовима. Видиш?“

„Ма важи, бићу срећна ако ме приме у киоск да продајем плеске, па да смрдим на бели лук као моја баба. Онај високи плави има да побегне чим ме намирише!“

„Видим ти и путовање авионом. Ићи ћеш у Париз или Берлин, или неки тако град који има тријумфалну капију. Видиш овај лук, то ти је капија...“

„Прво морам да извадим пасош... Истекао пре пет година, нисам га продужавала. Шта ће ми кад нигде не идем?“

„Е, знаш шта, ја више нећу да ти гледам у шољу кад си тако надрндана! Хајде, прекрсти три пута, дуни, и забоди жељу!“

ПЕНЗИЈА

Тек када прођу године и човек се осврне на то време, чини му се да је брзо прошло. А није!

Свака година, била проста или преступна, трајала је онолико колико мора. Годишња доба су се смењивала уобичајеним редом. Једино што, понекад, неки дани нису нимало личили на себе. Или, како то на радију или телевизији кажу: „време неуобичајено за ово доба године“.

Године док трају – дуго трају. Године које су прошле – брзо су прошле.

А онда се оде у пензију.

Радни век је трајао одређени број година. Закон је то регулисао. Разлике има у полу, али зависи и од здравственог стања.

Пензионерски стаж није временски ограничен. Може дуго да траје, али и да се не доживи.

Многи, нажалост, не доживе да приме ни прву пензију.

Такав је живот.

РЕФЕРЕНДУМ

У једној земљи расписан је референдум да се народ изјасни да ли жели и даље да трпи терор народа над властима. Власт је дуго припремала овај референдум. У медијима и на митинзима предузела је све мере да докаже како је народ својим терором угрожава.

По завршеном референдуму власт је констатовала да је био успешан и да се народ изјаснио да неће више да терорише и угрожава власт. А народ? Сав народ се од среће иселио у иностранство.

Маргит Ћурин

ЗАШТО СЕ ДЕТЕ ДЕРЕ?

Када се мало дете упорно дере, а није болесно, ни гладно, ни жедно, није му хладно, ни топло, итд, итд, тада му је највероватније: *досадно*.

ОСПОРАВАЊЕ ТОЛСТОЈА

Покушала сам успоредити данашњи дан с јучерашњим, али није ишло. Имали су толико сличности да би човјек повјеровао да се не разликују, а разликовали су се. Хтјела сам из тога извући неку поуку, али она се тако чврсто укоријенила у бит, да ју је било немогуће помакнути.

Покушала сам успоредити своју тугу с неком другом, али није ишло. Свака је имала сузе, али сасвим друкчије од свих других.

Покушала сам успоредити своју радост с неком другом, али ни то није ишло. Свака је имала друкчији смијех, устрепталост и трајање.

И никако се нисам могла сложити с Толстојем. Свака је срећа друкчија и свака је бол друкчија ма колико их ми покушавали свести под заједнички називник.

ИСТРА ВАМ МАТЕРИНА

То је било онда када су јапански пословни људи ишли по Бернардину и тражили за своје пензионере одговарајућу туристичку локацију за годишње одморе. Мало су климали главама и клањали се, смешили се и мислили своје. Наравно да од великог посла није било ништа, само се дигла цева у локалним новинама. То је било онда када су морнари који су стигли у луку Копер узалуд тражили анимир даме и продавачице љубави. Месецима су се возикали и пловили на мору, потражња је била велика, али понуда никаква. Цурице су се згражале када су им нудили зелене банкноте у замену за телесна уживања. То је било онда када су се многи ложили на самоуправљање и када је одзив на изборима био деведесет девет процената, и сви кандидати на листама би били изабрани.

Били су СОУР-и и ОУР-и, био је и социјализам а постојао је предмет самоуправљање са основама марксизма. Двадесет, тридесет година владали су исти кумови. Сада нема више самоуправљања, на изборе изађе само половина бирача, иако на обали влада иста боја. Предмет самоуправљање са основама марксизма добио је замену: етика, веронаука и домољубље.

Сада многи радни људи сањају о мору и годишњем одмору.

Живот пичи даље, море се пени, галеби креште, само туристи дивљају као некада.

СТРУЈА ИЗ ИНСАНА У ИНСАНА

Моја нана је увијек нама дјеци причала како, кад се двоје људи воле, из инсана у инсана иде нека струја. „Каква је та струја?“, испитивали смо ми радознано. „Стресе ли та струја инсана, к'о што је Меху електричара стресла?“, питао сам ја, од свих најзнатижељнији. Нана се само осмјехивала, осмијехом старих мудраца који су докучили неке само њима знане мудрости, другима несхватљиве. Касније, у школи сам из физике учио да постоји измјенична и истосмјерна, и још неке струје, али наставник није спомињао струју о којој нам је причала нана. Почео сам све више вјеровати како нана, у ствари, не личи на мудраце и како се њена теорија о струји коси са учењима физике. А онда је у наш разред дошла нова ученица. Ена. Видјевши је, моје тијело практично је примијенило нанину теорију о струји. Ја сам од тада свима говорио како је моја нана Ајнштајн за све физичаре.

С(МЕШ)АН

Разапели Бесни Кучкини Синови две мачке на стубу
Срама.

Црну Мачку због предрасуда, а Белу Мачку из чи-
стог задовољства.

Убеђени да су испунили сврху свог бесмисленог по-
стојања, кренуше у Заборав.

Најглупљи се начас врати и скакавцем прободe Црну
Мачку под ребра.

Гледајући га како остварен нестаје, Бела Мачка упи-
та Црну:

– Да ли те боли?

– Не... Само кад се смејем.

И оне умреше од смеха, јер Мој Сан има чудан сми-
сао за хумор.

АЛЕ

Але су ватру бљувале у машти наших предака. Старци су о њима причали, као да су их видјели. Ми, престрашена дјеца, дрхтали смо при помисли на могући сусрет.

Вријеме приповједача је прошло. Данашње але су челичне и бројне, а ватра из њихових уста стварна је и убитачна.

ОНА И ОН

Она је радила у канцеларији преко пута његове. Била му је десна рука. Заједно су код њега пили кафу, доручковали, и штошта још. Он је био њен шеф. Убрзо се градом пронео глас о њима. Народ к'о народ, свашта је причао.

Сада он ради преко пута њене канцеларије. Прича се да јој је десна рука, и да она ништа не уради без договора са њим. Она је сада велика приватна предузетница, његова газдарица. А народ к'о народ, свашта прича.

Увече после напорног рада, она оде својој кући, својој деци и мужу. И он оде некуда, целе ноћи лута, тек после тога своме стану, мемљивом и хладном. Тако је једне вечери отишао некуда и више нико није чуо за њега. Она је и даље чувена, позната и призната приватна предузетница. За пример и поштовање.

А народ к'о народ и даље прича и шушка, кажу — транзиција.

У ПОВОРЦИ

У поворци. А сија неко сунце, ледено, кроз кожу ми се улива у срце. Носим цвеће и слушаам разговор, ту, одмах иза мојих леђа. Једна жена се жали другој, и гробну тишину прекидају само њене дуге и заморне реченице. Свештеник зауставља поворку на свакој раскрсници, а његов пој се меша са све гласнијим и гласнијим разговором. Људи пролазе, неки скину капу, неки се прекрсте, неки једноставно наставе даље, кратко прочитавши са крста годину рођења упокојене.

Моју баку су сахранили одмах поред девојчице од свега тринаест година. То ми је исушило све сузе. Октобарско сунце ме је пекло све време, а од хладноће сам заборавила кога сахрањујемо. Само сам погледом испратила дрвени сандук који два радника неспретно спуштају у свима нам суђену земљу, и као никада у животу осетила налет усамљености.

ЖИВОТ ЈЕ ЛЕП

Опет је заборавила млеко на старом шпорету. Из оклоцане шерпе са плавим туфнама искипела је жеља за јутарњом кафом и нада да ће се појавити „он“, зазнојени пастув са Ибарске магистрале, камионџија који воња на кафане и бензин. Баталила је уобичајено недељно спремање, изашла је на лођу и подигла руке увис као да се предаје невидљивом непријатељу, спремна за рафале живота, за губилиште.

Попут оперске диве, као после аплауза неке невидљиве публике, дала је пољубац Булевару и треснула флашу коњака на умивено лице асфалта.

„Баш ме брига за курвара из вукојевине који убоде па оде! Частим за прежаљену љубав! Живот је леп!“ – рекла је званично, као да се обраћа човечанству. Бацила се у кревет и заронила у снове од меда.

КАКО СМО НАСТАЛИ МИ СЛАВОНЦИ

Између ријеке Саве и Драве давно у прошлости превладавала је густа шума букве и храста. Својим гранама милујући једно друго сваком пролазнику они су остављали неки неописиви траг посебности и напросто га враћали к себи у свој загрљај.

А кад је том Славонском шумом пролазила Марија Терезија у души је осјетила чаробну љубавну спрегу Храста и Букве и већ тада онако љубоморно одлучила је да посијече ту тисућљетну Славонску шуму. Али тко да то учини?

На двору је, ослушкујући приче својих министара, сасвим случајно ухватила нит о сјечи и издала је наредбу да се у крчмама Лике похватају сви лички бећари и да се доведу у Славонију да сијеку шуму, али истовремено осјетила је и љубавну нит свога мужа како се савија око згодних цура и издала је и наредбу да се похватају све курве у Бечу и Будимпешти и доведу у Славонију да оне кухају личким бећарима.

И тако је, ето, дошло до њиховог парења, женидбе и настали смо ми Славонци – Бећари, а наше кћерке постале су Бећаруше – дике Славоније.

АУРУМ

(1)

„Највише два месеца. Галопирајући, редак. Потешкоће при дисању, крвави кашаљ. Терапија је изгубила смисао. Нисам му рекао. Можда слути. Уметници поседују снажну интуицију. Био сам на последњој изложби његових фотографија.“

Неочекивано присуство. Одшкринута врата, финале конзилијума. Хладан зној и црвенило лица.

„Контрола је заказана за двадесет и пети... Знаш оно кад сам рекла... Глуми онај тип... Не могу више да... Квантни скок електрона... Доплеров ефекат сирене болничких кола...“

Шетња до стана. Фрагментни разговора и звуци с улице тутње испод качкета.

Бег у научне принципе простирања звука и светлости.

Обриси урамљеног очаја.

(12)

Пришао је празнини и погледао надоле. Склопио је квадрат између кажипрста и палчева, у нивоу очију. Грицкајући златни крст прикачен на сребрни ланчић, шкиљио је у мрак прожет геометријом блештавила волфрама и неона. Накашљао се.

КАФЕ FRANCE

Обожавала је кафић France. Волела је париске сериграфије, намештај урађен у декупаж стилу, певачицу Заз, прелепу француску кафу, уметнички штимунг.

Тога јутра пробудила се необично срећна. Ходала је као на облацима. Све јој је изгледало у неким јарким бојама. Окупала се и средила се за састанак са Њим у свом омиљеном кафићу. Била је на седмом небу. Све јој је деловало паперјасто и меко, готово нестварно. Обукла је своју лепу дугачку тегет сукњу, и кошуљу беле боје и ставила је шешир због сунца. Нашминкала се. Готово да је заборавила синоћну свађу са њим и његов испад љубоморе. Сматрала је то комплиментом и доказом истинске љубави.

Волела га је. А и Он је њу волео. За љубомору није имао разлога, али је био љубоморан на све и свакога ко би је макар и погледао. Те ноћи јој је пришао необично леп младић док је шетала са Њим. Замолио ју је за упаљач. Дала му га је. Наступило је вишесатно препирање око тога дали она њега познаје, зашто пуши као девојке лаког морала и тиме привлачи такве, итд.

Стигли су кући, она је одмах легла да спава. Мало пре тога јој је направио лимунаду уз извињење да Она није ништа крива, такав је данашњи свет. Немогуће је заштити љубав од продора са стране. Увек се неко појави. Попила је лимунаду и одмах заспала чврстим сном, срећна што су се помирили. Планирала је да му сутра приреди диван дан.

И, ево, тај дан је дошао. Изгледала је прелепо. Он је отишао на посао, и сада ће се наћи на месту њиховог упознавања. Лаким корацима је стигла до кафеа France. Био је прелеп дан. Дрвеће је у околини шумело на лакој поветарцу. Француска шансона јој је разигравала срце. Нару-

чила је кафу. Тада је сео Он за сто. Био је необично леп и дотеран. Запалио је цигарету и прво што јој је рекао било је: *Ја сам те волео и убио*. Тада је све утихнуло и настао је потпуни мрак.

УСПОМЕНЕ

Сва у сузама жена се вратила са сахране. Поред ње је ишао пас Ари. Пратио ју је у стопу. Схватила је најзад да је остала сама, да нема више никога... Погледала је у правцу пса који ју је верно следио. Погледи су им се срели. Имали су заједничку тајну.

Овај пас је пратио њеног супруга свако вече у село. Муж јој је био болешљив, лекар му је забранио да пије... Али у селу би са друштвом попио по коју кријући од жене. Пас је лежао поред његових ногу не остављајући га ни за трен. А када би се вратио кући, ту би га чекало женино питање колико је то пива попио. Тада би се снебивао шта јој рећи, некада би се само шеретски насмејао. После тога следио је тајац.

– А тако значи... Нећеш ми рећи колико си пива попио... Сада ћу питати Арија...

– Хајде, Ари, да чујем, колико је пива вечерас твој газда попио?

– Ав, ав, ав... – Пас би залајао онолико пута колико је пива и било попијено.

– Аааа, значи, попио си три пива...

– Зашто ме одајеш, Ари... Више те не водим са собом... – промрмљао је човек тобож као да је љут. Пас би покуњено сагао главу и чучао подвијеног репа уз његову ногу као да тражи опроштај. Следећег дана иста прича би се опет поновила...

Изненадна смрт човека погодила је како супругу тако и пса Арија.

Псу је недостајао газда, његов шеретски осмех... Погледао је у правцу жене која је мислила о тим ситним небравним чаркама.

Остале су само она и пас и драге им успомене.

НЕ ЗНАМО СЕ

Тражила је позната лица, а у ствари јој је било драго што је нико не познаје. Можда је њу неко препознао као службеника градске банке. Тог поподнева, та случајна популација састојала се од обичних грађана малог града, у ком се мало тога могло сакрити. Она је желела да сакрије бол на свом лицу и да нема сведока у свом греху.

Она сада више никог не воли, осећа да је то њен највећи грех. Можда је некада волела, али је са годинама упознала себе и схватила је да јој треба слобода. Жели само свој мир и свој простор. Напокон сама. Урадила је најбоље што је могла, никоме одавно више није радост и потреба.

Љубазна и ефикасна у свом послу, лако је памтила лица и имена, била је на неки начин срећна јер је на послу све било предвидиво, уједначено, стабилно и за њу никада досадно. Људи су се смењивали, причали су о својим потребама, примећивали су је и обраћали су јој се са поштовањем и по мало са симпатијом која јој је годила. Тражила је позната лица, а, у ствари, и ако их угледа, рећи ће им: „Не знамо се“.

МЛАДИЋ

Познавао сам га, био је мој добар друг. Иако одбојан, онако ћутљив, замишљен и плашљив, опседнут самоћом као сви добри људи, био је пун духа; поштен, саткан од врлина. „Зашто си такав?“, чуо сам одјек питања у својој глави, „Огорчен! Осамљен, зато што си затворио врата. Погледај око себе, видећеш пуно људи који чекају твој осмех како би пришли!“ „Ја идем у ништа, у мени је све мање мене!“, одговарао је. Нисам више разумео његове жеље, планове, радост и тугу, питајући се да ли њега уопште нешто интересује? Постао је досадан и тежак. Морао сам да га напустим. Сада, после четири године, уопште га не познајем. Не срећем га и ни мало не жалим због тога. Заборавих оно што је рекао, што је урадио, али никако како сам се осећао када је то чинио. Патио је. То беше наук, стицање и учење. Плакао је, сузе прочистише душу, а ја срећан, неизмерно, јер тај младић о коме причам, то сам ја!

АУТОРИ

Агић Славица (1958, Бачка Паланка), пише поезију, прозу, афоризме, сатиру и песме и приче за децу; објавила је збирку поезије „Башта живота“; заступљена у антологијама и зборницима; живи у Бачкој Паланци.

Алексић Славко, учитељ у пензији; књиге: „Жене у епским песмама“, „Знамените Српкиње“, „Читај где се отвори“; живи у Београду.

Алексић Снежана (Београд), пише кратке приче; објавила је књиге „Одлазак 5.“ (краћи роман) и „Поглед из другог угла“ (збирка прича); заступљена у зборницима; живи у Београду.

Андрић Ненад (1976, Ваљево), протојереј-ставрофор; објавио је четири књиге: „Живот чуда, акатист и молитве Св. Нектарије Егински“ (2012), „Путопис – У сретање светом Нектарију Егинском Чудотворцу“ (2015), „Исцелитељ“, (2016), „Светац и воденичар“ (2017); члан је Удружења књижевника Србије.

Арсенијевић М. Александар, пише кратке приче, поезију и прозу, хаику; објавио је „Мишљење љубави“ (поезија, 1991), „Обојимо Васкрс Господњи“ (2009), „Јеванђеље за децу“ (проза, 2010), „Свети краљ Владислав“ (2016), „Свети краљ Драгутин“ (2016); заступљен у антологијама; заступљен у бројним зборницима поезије и прозе; преводилац четрдесетак књига (са енглеског и руског); аутор текстова у периодици, зборницима, монографским издањима; превођен на руски, француски и енглески језик; вишеструко награђиван; живи у Београду.

Арсић Смиља (1958, Горњи Романовац код Сурдулице), правник; пише песме, хаику и приче; књиге песама: „Земљо“ (2010), „Боје ветра“ (2011), „Незаборав“ (2011), „Небесно тка-

ње“ (2012) и „Прегршт сунца“ (2012); пише на српском и енглеском; песме су јој превођене на италијански, румунски и јапански; заступљена у великом броју зборника и антологија у Србији, Италији, Румунији, Хрватској, Канади и Јапану; награђивана у земљи и иностранству; живи у Новом Саду.

Бајагић Јована (1996, Соколац), студент српског језика и књижевности; пише песме и приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Сокоцу (Република Српска).

Бандука Јововић Милојка (1951, Сарајево), наставник српскохрватског језика; пише песме, афоризме, епиграме, хаику песме, приче и дечију поезију; објавила три књиге поезије: „За и против“, „Запали свијећу“, „Колијевка гавранова“ и две књиге епиграма и афоризама: „Скривено звоно“ и „Меку душу сви мијесе“; сарађује са часописима; заступљена у преко педесет зборника и неколико антологија; награђивана; живи у Подгорици.

Баук Андреа (1985, Ријека), инжењер винарства; пише романе, приче и песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бакру (Хрватска).

Башановић Марковић Жељка (1973, Београд), пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Бене Викторија (1984, Београд), завршила мастер на филозофском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича.

Блажевски Тоде (1948, Скопље), дипломирани правник; карикатуриста, хумориста, есејиста и аниматор; објавио је следеће књиге: „Нула Вавилонска“ (карикатуре, 1995), „Хомо балканикус ептен занесеникус“ (карикатуре, 1999), „Јас сум виновен за сѐ“ (збирка хуморески и афоризама, 2008), „Аспекти на карикатурата“ (2014), „Воинственото перце“ (карикатуре, 2015); превођен на енглески, бугарски, српски, турски и француски језик; живи у Скопљу.

Божиић Јованка, пише приче; живи у Ваљеву.

Божичковић Радуловић Данијела (1968, Вршац), дипломирани педагог; пише кратке приче и прозу; објавила: „Звездана приче“ (у два издања, збирка кратких прича, 2009), „Има-

те ли чудне снове” (роман, 2010), „Сочно и Опоро --- : --- П. С. Поверљиво” (збирка прича, 2013), „Под кожа” (на македонском језику, 2014), „У страху је велики страх” (роман за децу, 2014), „Чипка и чоколада” (коауторска књига са Антилиетом Живковић и Станком Холцером, 2015), „Буди безобразно лепа” (збирка песама, коаутор са Антилиетом Живковић, 2016); заступљена у преко четрдесет зборника; сарађује са часописима; награђивана; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Петровцу на Млави.

Бојовић Ивана (1972, Зајечар), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Земуну.

Болтрес Мирослав Мишел (1966, Смедерево), пише класичну поезију, хаику, рубаије, кратке приче и записе и афоризме; објавио је четири песничке књиге. Награђиван.

Букарић Енсар (1968), дипломирани инжењер машинства; сарађује са часописима; заступљен у зборницима прича; живи у Горњем Вакуфу.

Бундало Дејан (1990, Крушевац), мастер електроенергетике; пише приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Крушевцу.

Бундало Н. Јован (1948, Мајкић Јапра код Славонског Брода), књиге: „Да или Не“ (песме), „Љубав и рат“ (песме), „Насмеј се растанку“ (песме), „Накит туђе душе“ (песме), „Изгубљене сенке“ (песме), „Живот је глоса“ (песме), „Док чекам дан“ (приче), „Невидљиви друм“ (песме), „Јесењи сонети“ (песме), „Два пјесника пјесме двије“ (песме), „Лептирица у ћилибару“ (песме), „Везмарово сећање“ (песме), „Госпо од спаса кунем се у те“ (глосе), „Добри људи“ (роман); живи у Београду.

Видаковић Трн Бранислав (1980, Рума), дипломирани правник; пише поезију и кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Руми.

Влаовић Јелица (1957, Херцег-Нови), дипломирани економиста; пише песме за децу и приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Влаховић Владислав (1963, Ровци, општина Колашин, Црна Гора), пилот; пише афоризме, епиграме, поезију и сати-

ричну прозу; збирке афоризама: „Ноћ дугих језика” (1996), „Увјерење о држављанству“ (1998), „Непознати извршилац“ (1998), „Ноћне море“ (2007); сарађује са часописима у земљи и иностранству; превођен на више од десет језика; заступљен у зборницима, лексиконима и антологијама; добитник бројних књижевних награда и признања; живи у Подгорици и Бриселу.

Влашкалин Гавра (1958, Зрењанин), збирка прича и песама „Тетоважа за њу“ (2012) и збирка прича „У последњем тренутку“ (2015); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; члан је Удружења књижевника Војводине, редовни члан Матице српске у Новом Саду; живи у Зрењанину.

Вугделић М. Драган (1946, Андријевица, Црна Гора), дипломирани филолог, преводилац; пише кратке приче, хаику песме, афоризме и сатиричне приче и песме; објавио пет хумористичких књига и једну биографску; сарађује са часописима; награђиван; живи у Андријевици.

Вуковић Г. Илинка, пише кратке приче.

Гајић Наташа, пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Брчком (Дистрикт БиХ).

Гаћина Иван (1981, Задар), магистар инжењер рачунарства; пише песме, кратке приче, афоризме, хаику и рецензије књижевних дела; објавио две збирке песама: „Тебе тражи моја рима” (2014) и „Творац Мисли / Пролазник у ноћи“ (2015); сарађује са часописима; заступљен у преко сто двадесет зборника поезије и прозе; поезија му је превођена на десетак језика; вишеструко награђиван; живи у Задру.

Глишић Милица (1996, Београд) студент српске књижевности и језика са компаратистиком; награђивана; живи у Смедереву.

Голднер Бранислав (1936, Шабач), доктор медицинских наука; објавио је књиге: „Чешљеви за маглу” (2005, роман), „Голубије село” (2007, збирка приповедака), „Висибабе” (2008, роман), „Опсидијан” (2008, роман), „Приче из докторске торбе” (збирка прича, 2009), „Добро јутро” (2010, збирка приповедака), „Приче животног тренутка” (2010), „Кад су зоре освитале црвено” (2011, роман), „Непредвидиви сусрети” (2011, приповетке), „Трећепозивци” (2012, роман), „Плава сова” (2012, збирка при-

поведака), „Момчило Гаврић најмлађи каплар на свету” (2013, роман), „Мозаик живота” (2014, збирка приповедака), „Дрхтаји” (2014, кратке приче), „Страдања Генерала Данона” (2015, роман), „Плава боја бола” (2016, збирка прича и приповедака), „Јана” (2017, роман); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Гријак Цвијета, пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Сесветама (Хрватска).

Дамњановић Игор Браца Диб (1989, Београд), пише афоризме, песме, приче, драме, хаику; радове објављује у Србији и иностранству; сарађује са бројним часописима; заступљен у више зборника; превођен на енглески, руски, румунски, турски, мађарски, македонски, немачки и бугарски; вишеструко награђиван.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће” (1987), „Свет не може пропасти без нас” (1996), „Пут до пакла” (2001) и „Страдање у циклусима” (2007), збирка кратких прича „ИНверзије” (2003), кратка проза „Хоризонти (двојезично, 2006), збирка песама „Подијум / Podium (2008), „Плави поглед“ (хаику, 2008); приредила више зборника сатиричних прича; сарађивала је с бројним часописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превођена на пољски, руски, бугарски, македонски, енглески, француски, румунски, италијански и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна”; живи у Београду.

Денчић Живојин, пише кратке приче и афоризме.

Димовски Елигијуш (Eligiusz Dymowski, 1965, Саники, Пољска), доктор теологије; пише песме и приче; књига „С друге стране речи” (2018); сарађује са часописима; превођен на српски, словеначки, македонски, руски, белоруски итд.; живи у Кракову (Пољска).

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаикуа „Заструпљена река” (2000); ко-аутор је књига „Раскршће ветрова” (2003) и „ПреЗЕНТ анегдоте (2006); уређивао часопис „Хаику момент”; заступљен у бројним

часописима, зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

Дојчиновић Душан, пише кратке приче.

Драгишић Драгиња Мија (Сисак), дипломирани технолог и туризмолог; пише кратке приче и романе; објавила је роман „Хроника њене младости”; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; превођена на шведски; награђивана; живи у Бањалуци и Београду.

Думичић Доната (1971, Зеница), дипломирани правник; пише кратке приче; објавила књиге: „Рејхана која то није“ (2007) и „Трагови смисла“ (2016); заступљена у зборницима; живи у Рабу.

Ђорђевић Владимир (1976, Крагујевац), дипломирани правник; пише драме; објавио је пет књига, од којих је једна званична лектира за ученике основних школа у Србији; члан је Удружења драмских писаца Србије; живи у Крагујевцу.

Ђуг Јасна (1956, Лукавац), пише кратке приче и поезију; објавила три збирке поезије: „Ријечи иза шутње“, „Небо изнад облака“ и „Између јаве и сна“; заступљена са песмама и кратким причама у преко тридесет међународних збирки; сарађује са часописима; живи у Тузли.

Ђуза Живко (1954, Подрашница код Мркоњић Града), збирке афоризама: „Прогнозе из воде“ (2008), „Истрага је у току“ (2010), „Буква ливадарка“ (2011), „Шта су писцу хтјели да кажу“ (2012) и „Ово и оно“ (2015); живи у Подрашници.

Ђурић Даница (1962, Ситник код Коњица), пише кратке приче, песме, песме за децу, романе, поетску прозу; објавила је: „Сто једна песма, сто један сан“ (збирка песама), „Ризница бисерног сјаја“ (збирка песама), „Цвет из камена“ (роман), „По вјери и крви“ (роман), „Дани детињства“ (збирка песама за децу), „Човек, пруге и возови“ (књига поетске прозе); живи у Лајковцу.

Ераковић Драгиша (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама: „Задужбине“, „Перивој љувезни (Врт љубави)“, „Пијана времена“, „Азбучник православних манастира на тлу Србије“, заједничку књигу „Дружење са вековима“ (заједно са Ј. Ђурић и М. Митковић), „Аз-

бучник српских православних манастира ван Србије”, „Графити живота“, „Душа светлости“; заступљен у више од сто педесет зборника поезије и кратке приче и неколико антологија; превођен; живи у Нишу.

Живковић Љиљана (1978, Грац), магистар немачког језика; пише приче, песме и романе на српском и немачком језику; објавила је романе „Артемије тврди да...” (2009) и „Ако је веровати Артемију” (2011); заступљена у више од четрдесет антологија на немачком и српском језику; награђивана у Србији и у Немачкој; живи у Београду.

Жупановић Миленко (1978, Котор), дипломирани поморски инжењер; пише кратке приче и поезију; објавио „Онај који је ходао по води“ (збирка прича, 2010), „Бокелски мученици“ (2015), „Мартири“ (књига поезије и прозе, објављена на италијанском језику), неколико збирки поезије је објављено као електронска књига; збирка поезије му је објављена 2016. године у САД, у оквиру пројекта „Poems for all“; заступљен у зборницима; сарађује са часописима, блогovima и сајтовима; живи у Котору.

Здравковски Војслав (1996, Београд), пише кратке приче.

Зељић Павле (2000), ученик; пише кратке приче; живи у Липничком Шору.

Ивановић Дејан (1966), радник; пише кратке приче; живи у Барошевцу.

Јаковљевић Биљана (1973, Београд), професор историје; пише кратке приче; објављена прозна књига „Мица Мафија” (2017); живи у Београду.

Јанковић Слободан, доктор медицинских наука; хумориста, сатиричар; објавио 57 књига; заступљен у антологијама приповедака, сатире и хумора; награђиван; превођен на шпански, немачки, руски словеначки, македонски, енглески итд.; живи у Бањалуци.

Јараковић Милош (1968), комерцијалиста; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Јевтић Немања, пише романе и приче; роман „Претпо-ставка о украденој слици“ (2011); живи у Београду.

Јекић Сара (1996, Приштина), студент српске књижевности и језика; пише приче и песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; збирке песама: „Само се очима искрено воли“ и „Плава одаја на тавану“; тренутно живи у Прокупљу.

Јовановић Александар (1993, Пожаревац), пише поезију, хаику, кратке приче, есеје; заступљен у зборницима; живи у Пожаревцу.

Јовановић Петар (1950, Лесковац), психолог и педагог; пише афоризме, песме, приче; објавио је књиге: „Како васпитавати дијете“ (1988), „Да директоре“ (афоризми, 1989), „Мало цака наших ђака“ (афоризми, 1990), „Како учити“ (1991), „Родитељи и дете“ (1995, 1996, 1997, 1998), „Да пукнеш од смеха“ (афоризми, 2002) и „Савети психолога“ (2006); превођен је на румунски језик; заступљен у зборницима; сарађује са часописима, награђиван; живи у Београду.

Јовановић Славка (1965, Београд), магистар историје уметности; преводи са холандског и енглеског, пише књижевну критику; сарађује са часописима; живи у Београду и Амстердаму.

Јокић Перица (1962, Витина), дипломирани професор књижевности; пише кратке приче, сатиричне приче, афоризме, драме, романе; објавио једанаест књига: „Паметнији попушта“ (афоризми, 1996), „Ти си мој геније“ (роман у балади, 1996), „Доручак за Ему“ (драма, 1997), „Тачно у подне“ (антологија радио афоризма, 1998), „Лифт“ (драма, 1999), „Причам ти причу“ (сатиричне приче, 2013), „Искуства Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2014), „Огледи Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2015), „Свемирски дневник“ (роман, 2015), „Строго за јавност : афоризми и закони“ (2016) и „Изразито добре приче“ (сатиричне приче, 2017); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима и антологијама; награђиван; превођен на руски, енглески, словеначки и македонски језик; живи у Берама.

Јуришић Марко (1990, Ваљево), пише поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљен у зборницима: живи у Коцељеви.

Капетановић Мирјана (1959, Коњиц), новинар у пензији; пише кратке приче, романе и приповетке; објављене књиге: „Галеша“ (прича, 1997), „Вегетаријански кухар са упутама из ајурведске медицине“ (1999), „Галеша“ (роман, 2004), „Причало се по Херцеговини“ (збирка прича, 2007), „Моја Радава“ (аутобиографски роман, 2008), „Лазар Драљача – последњи богумил“ (биографија, 2009), „Олуја љубави“ (љубавни роман, 2011.), „Приче испод Прења“ (збирка прича, 2013), „Љубавне у првом лицу јединице“ (збирка прича, 2014); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; вишеструко награђивана; живи и ради у Коњицу.

Кљајић Горан (1955, Чапљина), пише афоризме и кратке приче; оснивач сатиричника „Носорог“; објавио десетак књига; приредио више зборника сатире; заступљен у зборницима; живи у Бањалуци.

Ковачевић Савић Маја (1972, Београд), правник; објавила роман „Можда си то била ти, Ангелина“ (2017). Живи у Београду.

Коврлија Катица (1957, Мрежнички Брест), професор хрватског језика; пише кратке приче и песме; објавила је збирке песама: „Свјетилка дана“, „Снокрадице“, „Пелин спознаје“, „Лутка у излогу“, „Говор“, „Криљак од кажуна“; прозне књиге: „Лицитарско срце“, „Кућа за птице“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бјеловару.

Кокот Андреј, пише песме, приче, афоризме, драме и романе; књиге: збирка песама „Мисли о О“ (2013, на словеначком) и „Нараčni človek“ („Погрешан човек“, 2014). Заступљен у зборницима; живи у Радовљици (Словенија).

Кораћ Душко (1968, Бања Ковиљача), заступљен у зборницима; збирке песама: „Висећи вртови речи“ и „У Лозничким сећањима“; живи у Београду.

Крецуљ Дејан, пише кратке приче.

Кривокапић Маријета (1981), пише приче.

Куртић Вера (1972, Ниш), пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Лазих Марија (1987, Пожаревац), дипломирани филолог (српска књижевност и језик), пише песме и приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Београду.

Лалић-Кровицка Олга (1980, Шибеник), дипломирани филолог (српски језик и књижевност); објавила је петнаестак ауторских књига поезије, драме и бајку; превођена на енглески, бугарски, литвански, македонски, русински, белоруски, руски, словеначки, шпански, албански, румунски и немачки језик; преводи поезију; награђивана; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Пољској.

Лемински Вања (1967, Ниш), дипломирани економиста; пише кратке приче; објављује на интернету; заступљен у зборницима; живи у Нишу.

Љубисављевић Александра (1971, Смедерево), професор српског језика и књижевности; пише песме и прозна дела, као и песме за децу; живи у Смедереву.

Љубичић Зоран (1962, Ужице), дипломирани инжењер електротехнике; пише кратке приче; објавио збирку кратких прича „Читање са усана“ (1993); заступљен у зборницима кратких прича; живи у Амстердаму.

Љута Ал де, дипломирани филолог (оријенталистика), магистар права; пише приче и романе, аутор је ТВ драме; романи „Митрова воденица“, „Ледина“ и „Бубашваба у кади“; сарађује са часописима; живи у Београду.

Максимовић Наила (1975, Београд), професор српског језика и књижевности; Објављене приповетке у збирци групе аутора „Улицама Блогограда“; живи у Београду.

Максић Славица (1957), доктор психолошких наука; пише кратке приче, научне монографије, белетристику, путописе, песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Малешевић Јасмина (1962, Београд), ветеринар; пише кратке приче; објављене књиге: „Рођени из исте смрти“ (поет-

ски дијалог о љубави, 1990), „Скарабег” (поезија у прози, 1992), „Адаме не љути се” (проза, 2001), „Јади младог анђела” (поезија, 2010), „Дневник урбане сирене” (поетски роман, 2013), „Чарна шума” (поезија у прози, 2014), „Мачкасте приче” (књига за децу, 2015); заступљена у зборницима; члан је Удружења књижевника Србије; награђивана; живи у Београду.

Манић Биљана (1970, Београд), сликар; пише песме и приче; сарађује са часописима; живи у Београду.

Манић Горан (1961, Пирот), електричар; пише кратке приче, песме и романе; објавио две збирке прича, збирку песама и два романа; сарађује са часописима.

Манчић Жаклина (Житковац), доктор електротехничких наука; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Нишу.

Марин Б. Данко (1965, Сремска Митровица), пише кратке приче, поезију, сатиру, хаику, афоризме, политичке текстове и пратеће хаибуне; објавио три књиге: „Модрило неба” (хаику збирка), „Тело ми је борбена машина” (поетски триптих) и „Песме, пјесма и кафански зен” (триптих песме и приче); заступљен у зборницима, монографијама; превођен (хаику); живи у Новом Саду и Мартинцима.

Маринковић Русија (1938, Зебинац, Владичин Хан), пише поезију и прозу; Књиге: „Молим вас лепо” (песме за децу, 2001), „Чаробни кључић” (песме за децу, 2003), „Желим да вас чешће виђам” (песме за децу, 2003), „Чаролија” (песме за децу, 2004), „Мермерни дворац” (приче за децу, 2005), Ципеле од маслачка песме, 2005), „Учењак и дружина паметњака” (прича за децу, 2007, 2008), „Све што знам о Ани” (роман за одрасле, 2009), „Стварчугела и остале ствари” (песме за децу, 2011), „Изнад себе” (роман, 2012), „Кога срећа сретне” (роман, 2014), „Чик погоди” (песме за децу – зоопиталице, 2015), „У понору ума” (роман, 2016), „Жуљевито срце” (песме, 2016), „Крилате песме” (песме за децу – биљопиталице, 2017); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; превођена; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Марко-Мусинов Снежана (1958, Падина), студирала енглески језик и књижевност, административни техничар – ком-

пјутерски оператер; пише кратке приче, песме за децу и одрасле, афоризме, критичке осврте; заступљена у преко шездесет зборника; превођена на енглески, арапски, словачки; вишеструко награђивана; живи у Земуну.

Мартиновић Саво (1935, Даниловград), пише афоризме, песме, сатиричне и хумористичке приче и епиграме; књиге афоризама: „Ништа између“ (1991), „Хазардни рјечник“ (1994), „Пуна капа“ (2000), „Мала глава пуна капа : афоризми за оне који расту“ (2005), „Питаментеја : афоризми од питања“ (2008), „Дијалог са собом : епифоризми“ (2011) и „Кључ за бравуру : хаифоризми“ (2015); коаутор је Антологије црногорског афоризма „Ријетке честице“ (2006); награђиван; заступљен је у многим домаћим и светским антологијама мудрости, хумора, сатире и поезије; превођен на више страних језика; живи у Београду.

Миладиновић Ана (1981), пише приче; живи у Малој Плани код Смедеревске Паланке.

Милачић Валентина (1966, Равно Село), дипломирани васпитач; књиге поезије: „Име тишине“ (2003), „Вијенац несанице“ (2004), *Близнакиња грома* (Сремски Карловци, 2011), *Ками до камена* (2014); живи у Бањалуци.

Миленковић Драгица (Књажевац), лекар; пише приче, песме и афоризме; заступљена у многим зборницима; сарађује са часописима; објавила књигу песама „Шапутања душе“ (2002); вишеструко награђивана; живи у Минићеву.

Миливојевић Б. Милан (1951), новинар; пише приче; сарађује са часописима.

Миливојевић Милен (1943, Драјинац код Сврљига), новинар и наставник српског језика у пензији; пише кратке приче, поезију, сатиричне текстове и афоризме; објавио је четрнаест књига поезије, девет књига афоризама, књигу сатиричне прозе; сарађује са часописима; заступљен је у антологијама афоризама; превођен на руски, македонски и баскијски језик; вишеструко награђиван; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Бору.

Милићевић Емилија, пише кратке приче.

Милојевић Радмила (1947, Београд), збирке поезије: „Завичајна дуга“ (2004), „Нежно таложeње времена“ (2006), „99 песама“, „Река успомена“ (2011) и „Траг у времену“; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Параћину.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), архитектонски техничар; пише кратке приче и поезију; објавила књиге љубавне поезије „Постојбина срца“ (2007) и „Небо у реци“ (2013); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама, како домаћим тако и страним; преводљена на енглески, француски, немачки, бугарски и пољски; вишеструко награђивана; живи у Смедеревској Паланци.

Митровић Н. Жељко (1970, Београд), дипломирани економиста; пише афоризме и кратке приче; награђиван; живи у Умци.

Михаљчишин Андреј (1964, Добој), пише кратке приче, прозу, поезију и хаику; објавио књиге кратких прича „Август“ (1993) и „Позориште сенки“ (2000) и књигу поезије „Уробор“ (2011); сарађује са часописима, заступљен у зборницима, награђиван; живи у Прњавору.

Морска Вила (псеудоним, Крушевац), дипломирани правник; пише приче и романе.

Незировић Сенахид (1963, Тузла), дипломирани филолог (југословенске књижевности и српскохрватски језик); пише поезију, прозу, есеје и критике, преводи; добитник је бројних књижевних награда; књиге: „Церемонијал“ (1985), „Таксират“ (1998), „Класићи“ (2011); живи у Лукавцу (Босна и Херцеговина).

Неслановић Нермин, пише кратке приче.

Нешић Петра (1991, Ниш), мастер машинства; награђивана за приче; живи у Нишу.

Нешић Светлана (1970, Смедеревска Паланка), учитељ; пише песме и приче;

Николетић Мићуновић Бојана (1956, Београд), преводилац; пише кратке приче, афоризме, цртице, есеје, приче за децу; објавила: „Појмови – псеудонаучно дело“ (16 псеудонаучних текстова из области психосоциологије са илустрацијама,

2002), „Градске приче“ (кратка проза, 2015), „Минти, Ноло и остали (мале приче о псима и мачкама, књига за децу, 2015), „Јесен/зима 2015/16“ (афоризми и слично, 2016), „Поза, пресек и став“, (кратке приче, 2016, електронско издање 2017), „Сањај, Марело“ (кратке приче, 2017, електронско издање); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Николић Ведрана (1975, Сарајево), спортски новинар; пише кратке приче и афоризме; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Николић Зоран Мали (1957, Ђакус код Прокупља), пише кратке приче, афоризме, поезију, поезију за децу и хаику; хаику објављивао у иностранству; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Нишу и Ђакусу.

Николић Тијана (1999, Београд), студент музичке педагогије; живи у Београду.

Османчевић Динко (1971, Бањалука), пише сатиричне, (научно) фантастичне, крими приче, афоризме, колумне; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; вишеструко награђиван; живи у Бањалуци.

Отев Наталија, пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Павловић Јован Јона (1975, Краљево), дипломирани математичар за рачунарство и информатику; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Краљеву.

Палић Михајло, инжењер хране; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Перић Ненад, пише кратке приче; живи у Београду.

Перовић Љубица (1958, Београд), наставник виолине; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Петровић Братимир (1961), дипломирани политиколог; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Кладову.

Попадић Драган (1961, Зрењанин), дипломирао на Факултету политичких наука, на смеру новинарство; пише кратке приче, песме и афоризме; објавио књиге: „Грчка трилогија“, „Што се не би мјесец јео“/„Sose luna ma te has“ (књига децје по-

езије, заједно са Иваном Тоскићем), „Рјечник ромске душе“; сарађује са часописима; живи и ради у Тивту.

Поповић Зора (1943, Гољак), дипломирани филолог; пише кратке приче и романе; објавила роман „Град низ брдо“ (2015); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Прокупљу.

Поповић Љиљана (1953, Зајечар), дипломирани економиста; пише кратке приче, поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи и ради у Књажевцу.

Поповић Угрин (1978, Београд), доктор теологије; књига „Свитања без радости“; живи у Београду.

Пргомеља Марија (1988), професор српског језика и књижевности; пише песме, приче и књижевну критику; Објављене књиге: „Алтер его“ (2014, превод на енглески 2017), „Игре светлости и сене“ (2017); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана.

Пупек Невенка, пише кратке приче.

Раденковић Митровић Верица (1951, Пирот), психолог; пише песме, хаiku и кратке приче; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Нишу.

Радић Миле (1976, Нови Сад), трговац; пише кратке приче и фантастику; заступљен у зборницима; живи у Гардиновцима, у општини Тител.

Радовановић Владимир (1964, Чачак), поштански техничар; пише кратке приче и позоришне текстове; објавио збирку кратких прича „Недовршено“; заступљен у зборницима; живи у Чачку.

Радовановић Гордана (1963, Марибор), дипломирани инжењер машинства, професор енглеског језика и књижевности и професор информатике; пише песме, хаiku и кратке приче; заступљена је већем броју зборника и часописа; више пута је награђивана за поезију и кратку прозу; хаiku песме су објављиване на енглеском, италијанском, румунском, јапанском, немачком и кинеском језику; аутор је седам самосталних књига: „Док певају капи светлости“ (поезија), „Пет копрена сна“ (приче),

„Бродећи за маглинама“ (песме), „Лиле у ноћи“ (хаику поезија), „Кремен“ (песме), „Анђели и они други“ (приче), „Мађионичар“ (песме); живи у Бањалуци.

Радуловић Сања (1975, Тешањ), програмер; пише кратку прозу и поезију; објавила је збирке поезије „Лепет крила мајке птице“ (2015) и „Прстохват маслачка“ (2017); сарађује са часописима; заступљена у више од четрдесет зборника; песме су јој превођене на бугарски језик; награђивана; живи у Добоју.

Раичевић Марина (1968, Пирот), дипломирани филолог (енглески језик); пише афоризме, и поезију за децу и приче; књиге „Афоризми и још понешто“, „Споменар једне учитељице“ и „Лалилинт“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бору.

Рајчевић Балша (1941, Београд), завршио примењене уметности и историју уметности; објавио је тридесет и две књиге; заступљен у више антологија и зборника; сарађује са часописима; вишеструко награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Рафаиловић Зорана (1983, Ваљево), економиста; пише приче; живи у Ваљеву.

Ремиковић Дражен (1985, Подгорица), дипломирани политиколог; живи у Ослу.

Ристић Ј. Драган (1948, Ниш), професор немачког језика и књижевности; пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику; објавио осам књига хаику поезије „Из живота једног хайђина“ (1995), „Бубице у глави“ (2000), „Пчела у целофану“ (2001), „Цврчак у саксији“ (2002) и друге, две књиге афоризама „Мисли – и не мисли“ (2008) и „Испод црте“ (2012), књиге кратких прича „Каљаче и катедрале“ (2003), „Вреди се помучити“ (2004), „Инсerti“ (коауторски, 2004), „ПреЗЕНт Анегдоте“ (коауторски, 2006), „Ковачи своје среће“ (2010); превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче“; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина“ из Ниша; хаику му је превођен на 14 језика; награђен са шездесет и три награде; живи у Нишу.

Ристић-Стојановић Санда (1974, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче, поезију, есеје и приказе; књиге

поезије: „Ноћ је праштање своје” (2000), „Свитање је лет боје” (2007), „Ноћи наше, услуга” (2008), „Тишина разликује светлости” (2010), „Облачна птица” (2011), „Годишња доба речи” (2012), „Измишљотина ватре” (2013); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; преводи поезију са енглеског; члан је Удружења књижевника Србије и Српског књижевног друштва; живи у Земуну.

Селаковић Бранка, дипломирани филозоф; објавила је четири романа: „Нарциси бојени црно” (2006), „Капија” (2009), „Љута сам” (2011), „Глинени краљ” (2016) и збирку поезије „Еинаи”; песме и кратке приче превођене су на енглески, шпански, немачки, индонежански и норвешки језик; члан је Удружења књижевника Србије;

Симић Живорад, пензионер; пише приче; живи у Београду.

Синђелић Оливера, пише кратке приче; живи у Шапцу.

Синђелић Радован, пише кратке приче; живи у Шапцу.

Спасеноћ Никола (1980), пише приче; живи у Београду.

Спасојевић Зоран (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине” (1986) и „Глад” (1998), књиге кратких прича: „Одело за одлазак” (1997) и „Кратке приче без муке” (2003, 2006), књиге драма: трилогије „Америка има рупу” (2003), кратку драму „Резерват Србија” (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип” (2008), љубавну комедију „Волиш ли ме, Јакове” (2008) и лагану комедију „Мој човек” (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду” (2008), као и књигу имејл арта „Мала ноћна пошта” (2009); аутор је CD-ROM-а (дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус” (2006); заступљен је у преко седамдесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; вишеструко награђиван; члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије; живи у Крагујевцу.

Средановић Мирослав (1936, Вучија, код Требиња), дипломата у пензији; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам” (2000), „Није смешно” (2001), „Записи на кожи” (2004), „Упадице” (2007) „Смешна збиља” (2010, 2011); „Нагазне мисли” (2015) „Ренесанса без ху-

манизма“ (2017); заступљен у зборницима, енциклопедијама и антологијама прича и афоризама; поезију објављивао у књижевним часописима; вишеструко награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Стајкова Иванова Ани (1955, Снежан код Пловдива, Бугарска), магистар библиотекарства; пише песме, хаику и кратке приче; Књиге песама; „Твој поглед је довољан мени“, „Остваре-ни сан“, „Кафа и самоћа“, „Небески вулкан“, „Ловорике и тр-ње“, „Море љубави“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима. живи у Пловдиву.

Стаменковић Мирослав (1976, Босанска Дубица), виши грађевински техничар; пише кратке приче и песме; заступљен у антологијама и зборницима; живи у Лесковцу.

Станисављевић Властимир Шаркаменац (1941), магистар архитектуре; објавио преко двадесет књига: „Грчаница после хиљаду година“, „Учинио си се...“, „Тамна страна каме-на“, „Пањ“, „Ја Чарнојевић“, „Пето, српско јеванђеље“, „Леонардова смрт у Шаркамену“, „Кршне гране бадема“, „Моја Молитва“, „Глава“, „Вода која памти“, „Ђокондин осмех“, „Сунцокрет“, „Певање уназад“, „Узвишено почивају музе“, „И Бог човек јесте“, „Мокрањчеви дани песмом пребирани“, „Теорија рата“, „Жена од кованог гвозђа“, „Узидане сенке“, „100 сонета – 'шеста' страна света“ и др.; заступљен у више иностраних и наших антологија; сарађује с нашим и иностраним часописима; добитник бројних награда; живи у Београду.

Станкић Миланка (1964, Стара Моравица), доктор филолошких наука (српски језик и књижевност); пише кратке приче.

Станковић Д. Александар, пише кратке приче, поезију, драме и приповетке; објавио књиге прича „Реквијем за једну љубав“ и „Адамови јади“, књиге поезије „Бистрење бескраја“ и „И беше Јов на свету“ и књигу петочинске драме „Сенека“; живи у Београду.

Станковић Будимир (1926, Каменица, Бојник), војни пензионер; пише песме и приче; књиге „Буђење за дуговечност“ (2014) и „Тајне дуговечности“ (2016); заступљен у зборницима; награђиван; живи у Београду.

Станојевић Тања (1981), дипломирани филолог (француски језик); живи у Бору.

Стевановић Александар (1978, Ужице), дипломирани правник; пише кратке приче, приповетке и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Холандији.

Стефановић Синиша (1946), технолог; живи у Београду.

Стојановић Зорка (1963, Пожаревац), библиотекар; пише поезију, кратке приче, осврте и есеје; збирке поезије: „Кад бразде клијају“, „Чекајући свитања“, „Једино имање“ (са Раде-том Обрадовићем), „Певај оком“ и „Крик на длану“, „Ослобађање од тескобе“ (са Биљаном Мешкић Јанковић и Драганом Т. Јовићем) „Црном водом на Дунаво“ (са Славицом Пејовић, Голубом Јашовићем и Славишом Миловановићем); приредила је три поезије и прозе; поезија јој је превођена на немачки, италијански и македонски; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Малом Црнићу.

Теодор Стефан (1961, Колашин), пише кратке приче, прозу, романе, приповетке и сценарија; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; живи у Никшићу.

Тодор Зоран (1959, Смедеревска Паланка), академски сликар; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Смедеревској Паланци.

Трифунровић Станимир (1968), дипломирани психолог; пише кратке приче и поезију; објавио три збирке поезије: „Беспуће и одјек“ (1993), „Самоће“ (2006) и „Тишине“ (2009), збирку прича „Препознавање“ (2014) и роман „Рукопис једног меланхолика“ (2017); заступљен у зборницима; живи и ради у Крушевцу.

Трнавац Наталија (1985, Београд), дипломирани инжењер телекомуникација и информационих технологија; награђивана за прозу; живи у Београду.

Трумпић Војислав (1936, Гњилане), дипломирани филолог; пише поезију и прозу; заступљен у зборницима; живи у Јагодини.

Ћосић Милорад Ћоса, дипломирани правник; живи у Београду.

Ђурин Маргит (1949, Нови Сад), дипломирани инжењер електротехнике; књиге: „Минијатуре“ (песме, 1999), „Стереотипи и маске“ (2000), „Копиле и друге приче“ (2002); награђивана; живи у Зрењанину.

Филиповић Илонка, дипломирани социјални радник, пише кратке приче и поезију за одрасле и децу и приповетке; заступљена у зборницима; живи у Загребу.

Франчич Фрањо (1958, Љубљана), завршио Вишу школу за социјалне раднике; песник, прозаиста, писац за децу и драмски писац; пише кратке приче, песме, драмске текстове, радиодраме, романе, сценарија, радиографске игре, сатиру; аутор је више од 50 књига – романа, збирки кратких прича, песничких збирки, драмских текстова и радио-драма, као и књига за децу и омладину, као што су „Еготрип“ (1984, приче), „Домовина бледа мати“ (1986, роман), „Не“ (1986, кратке приче), „Јеб“ (1988, роман), „Milostni strel – Orgija“ (1989, кратка проза), „Klovnova obzorja“ (1990, песме), „Sovraštvo“ (1993, роман), „Začasno oslobojeno ozemlje“ (1992, песме), „Беле смрти“ (1994, кратка проза), „Male vojne“ (1994, кратка проза), „Poševni stolp v Pisi“ (1995, кратка проза), „Шкорпионова балада“ (1995, роман), „Dobro jutro Charles Bukowski!“ (збирка еротских прича), „Hvalnica sončnicam“ (2002, књига за децу), „Ljubezni in sovraštva“ (2002), „Za vse boš plačal, Ne spominjam se“ (2006, кратка проза), „Ledeni ogenj resničnosti“ (2006, роман), „Кје се скривају метулји пред дежје“ (2009), „Ниро“ (2010), „Домовина бледа мати“ (2012), „Слепе улице“ (2013), „Ожарила си ми срце“ (2016), „Разврат самоће“, „Волео бих да зауставим време“; заступљен у антологијама; превођен је на многе језике (32 превода на десет страних језика), посебно на немачки; добитник је више од тридесет награда; живи у Сечовљу.

Халиловић Фатима, пише приче; живи у Кладњу (Босна и Херцеговина).

Херц Ива (псеудоним, 1986, Крагујевац), мастер учитељ; пише песме и кратке приче; награђивана; живи у Крагујевцу.

Хрнич Мидхат (1947, Кључ), пише песме, епиграме, афоризме, загонетке, песме за децу, хаику, танке, игроказе, при-

поветке, бајке; заступљен у зборницима, изборима и антологијама; награђиван; живи у Санском Мосту.

Цакић Света (1957), економиста; пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима; живи у Параћину.

Цветковић Јелена (1984, Ниш), дипломирани правник; пише песме и кратке приче; објавила збирку прича „Приче са прашњавих полица”; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана; живи у Нишу.

Цветковић Милорад (1951, Лесковац), новинар; пише кратке приче и романе; објавио збирку кратких прича „Чоколадни зец“ и роман „Варљиво плаво“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологији светске социјалне лирике; живи у Лесковцу.

Цвијић Павле Пајо (1950, Бакић), пензионер; пише кратке приче; књиге „Импулс жељан засјати” и „У освит живота” (2011); заступљен у многим зборницима, сарађује с многим часописима; живи у Загребу.

Чокић Денис (1975, Сисак), дипломирани инжењер шумарства; пише приче; сарађује са часописима и дневним листовима; заступљен у зборницима; збирка прича „Изохипсе“; живи у Винчи.

Шестаков Соња (1988, Београд), мастер филологије (српска књижевност и језик са општом књижевношћу); пише поезију, романе, кратке приче и драме; живи у Београду.

Шолкотовић Снежана (1962, Кладово), пише поезију и прозу; објавила је седам књига за децу и одрасле: „Песма је мој живот“, „Од срца срцу“, „У знаку љубави – Сурове судбине“, „Извор живота“, „Кад проговори душа“, „Шапат ветра“, „Дечја заврзлама“; заступљена у многобројним зборницима; сарађује са часописима; живи у Корбову.

Штимац В. Наташа (1969, Винковци), службеник; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Сремској Митровици.

Шуковић Александар (1995, Аранђеловац), апсолвент техничких наука; пише поезију; заступљен у зборницима.

ДИВКА
НАЈЛЕПША ОСТВАРЕЊА СА XVII КОНКУРСА
ЗА НАЈКРАЋУ КРАТКУ ПРИЧУ

(Приредио Ђорђе Оташевић)

1. издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>Штампа</i>	„Пресинг”, Младеновац
<i>Тираж</i>	200
<i>ISBN</i>	978-86-7974-623-8

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.4/.42-36(082.2)
821.163.41-36(082.2)

Дивка : Најлепша остварења са XVII конкурса за најкраћу кратку причу / (приредио Ђорђе Оташевић). – 1. изд. – Београд : Алма, 2018 (Младеновац : Пресинг). – 203 стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд] ; књ. 285)

Тираж 200. – Предговор: стр. 5. – Аутори: стр. 183–203.

ISBN 978-86-7974-623-8

COBISS.SR-ID 268663820